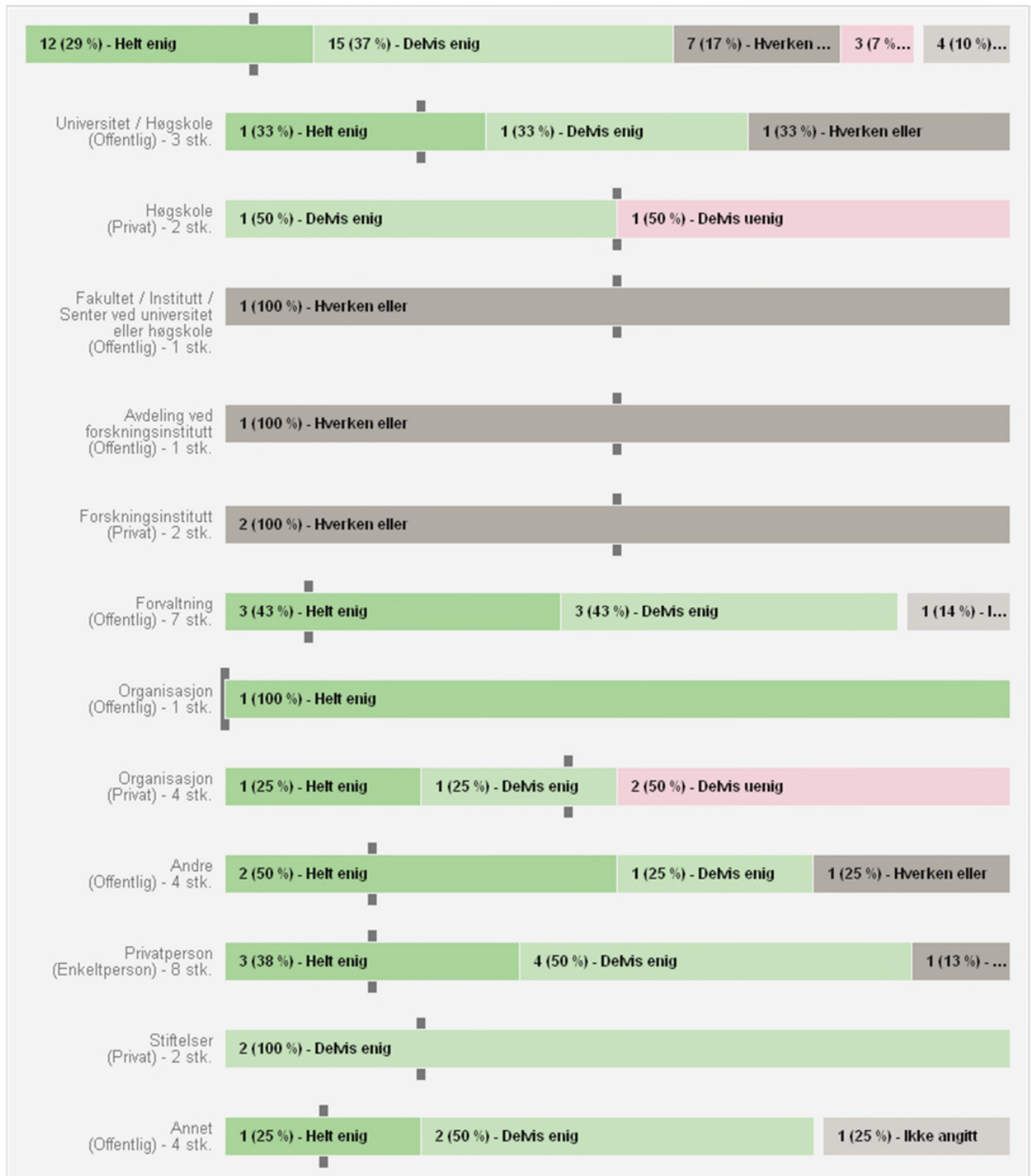

2. Utdanning for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis

1. Spørsmål: 1. Beskrivelse og vurdering av nåsituasjon

Universitet / Høgskole (Offentlig)

Svar

NTNU, Institutt for sosialt arbeid (flere innspill kommer fra

Hverken eller

NTNU, men innspill er koordinert av ledelse ved NTNU)
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Oslo/
Institutt for Spesialpedagogikk

Delvis enig

Helt enig

Høgskole (Privat)

Svar

VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag
Høgskolen i Molde

Delvis uenig

Delvis enig

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)

Svar

USN, HS, IHSV, Programforum barnevern

Hverken eller

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE

Hverken eller

Forskningsinstitutt (Privat)

Svar

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)

Hverken eller

Hverken eller

Forvaltning (Offentlig)

Svar

Korus-Sør Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd og Oppvekst og utdanning	Delvis enig Delvis enig
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd samt Oppvekst og utdanning	Delvis enig
Bufdir	Helt enig
Bydel Stovner	Helt enig
Trondheim kommune, kommunedirektørens fagstab, oppvekst og utdanning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Bergen kommune	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Fellesorganisasjonen - FO	Delvis uenig
KS	Delvis uenig
Utdanningsforbundet	Delvis enig
Blå Kors	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
Statped	Hverken eller
BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	Delvis enig
Barne- og familieetaten, Oslo kommune	Helt enig
KoRus-Øst	Helt enig

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Geir Sand Nilsen	Hverken eller
Anika Kurshed	Delvis enig
Mathilde Hellum	Delvis enig
Michelle Justad	Delvis enig
Odd Sverre Westbye	Delvis enig
Hanne Kristine Stabursvik	Helt enig

Siri Merete R. Johannessen	Helt enig
Tone Bakke	Helt enig

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	Delvis enig
Stine Sofies Stiftelse	Delvis enig

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	Delvis enig
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	Delvis enig
Kompetansesenter rus- Midt-Norge	Helt enig

Fire andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 1. a. Har du forslag til styrker, svakheter, utfordringer og muligheter som kan legges til?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (flere innspill kommer fra NTNU, men innspill er koordinert av ledelse ved NTNU)	<p>Det viktigste er kommentar knyttet til det kunnskapssyn som ligger implisitt i rapporten. Det er et instrumentelt perspektiv, der en legger til grunn at utdanningen vil bli bedre bare en bygger på den «rette» kunnskap. Og at den «rette» kunnskap først implementeres i utdanningen og så i praksis.</p> <p>Det legges også til grunn en mål-middel rasjonalitet når det gjelder troen på «treffsikre» tiltak, eller tiltak som har dokumentert effekt.</p>
Universitetet i Oslo/ Institutt for Spesialpedagogikk	<p>Rapporten er grundig og reiser viktige spørsmål rundt tverrfaglig samarbeid for barn og unge i utsatte situasjoner per i dag, samt fremhever hvilke forutsetninger som kreves i grunnutdanning og etter- og videreutdanningen for å kunne ivareta denne sårbare gruppen i et tverrfaglig perspektiv.</p> <p>Det savnes en tydelig definisjon av hvilke profesjoner innen helse, sosial og utdanning som skal inngå i dette samarbeidet når det oppfordres til obligatorisk tverrfaglig samarbeid innenfor hver utdanningsinstitusjon. Spesialpedagogikk er ikke spesifikt nevnt i rapporten og per i dag heller ikke et godkjent profesjonsstudium i Norge, og vil dermed ikke nødvendigvis falle inn under profesjonsparaplyen som generelt anvendes i rapporten. Profesjonsutdanningene har gjerne en annen finansieringsramme for sine studier, mens spesialpedagogikk ligger lavest på studiefinansieringsmodell for BA. Samtidig legges føringer for obligatoriske undervisningsmener og krav til praksis. Disse kravene bør stå i sammenheng med finansieringsrammene for de ulike studiene.</p> <p>Definisjonen av utsatte barn er både snever og vid på samme tid. For eksempel er det uklart hva legges i «barn som viser store atferdsvansker». En tydeligere fremstilling ville være å differensiere atferdsvansker som følge av enten utviklingsmessige (f.eks. språkvansker, ADHD, autismspekter) eller ervervede vansker (f.eks. hodeskade) da god ivaretagelse av disse barna vil kreve denne kunnskapen. Videre ønsker vi å påpeke at gruppen av barn rapporten skal omfatte er definert ulik for forskning og utdanning. Delrapporten om forskning inkluderer blant annet i tillegg gruppe 8 - <i>Barn med ulike funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom</i>. Begge rapportene bør inkludere gruppe 8, og det bør spesifiseres tydeligere hvilke grupper barn som inngår i gruppe 8.</p> <p>Spesialpedagoger møter mange av de sårbare barna i utdanningssituasjoner, men også i andre settinger som gjennom PPT, BUP, atferdssentre, sykehus og andre rehabiliteringsinstitusjoner. Den spesialpedagogiske virksomheten</p>

Universitetet i Stavanger

ligger i skjæringspunktet mellom pedagogikk, psykologi, medisin og tekniske fag. Ved Institutt for Spesialpedagogikk ved Universitet i Oslo har vi i tillegg til en generell BA-grad innenfor spesialpedagogikk også et masterprogram hvor tverrfaglighet er sentralt i undervisningen på flere av våre fordypninger. Vår erfaring gjennom forskning og i praksis er at det tverrfaglige aspektet styrker kandidatens evne til møte praksisfeltet. På vår masterfordypning innen psyko-sosiale vansker er et av fokusområdene praksisrettet og kasusbasert undervisning. Særlig her ser vi at et tverrfaglig samarbeid kan styrkes på alle nivåer, og vi er derfor svært positive til den foreliggende rapporten og de foreslåtte tiltak, så lenge forutsetninger og føringer underbygges av finansieringsmodeller som sikrer høy undervisningskvalitet. Gitt at rapporten har fokus på videreutvikling av tverrfaglig, tverretattlig og tverrprofesjonelt samarbeid i utdanninger rundt gruppen utsatte barn og unge, finner vi det naturlig at særlig barnevernspedagogutdanningen må spille en sentral rolle i dette utdanningssamarbeidet. Universitetet i Stavanger, Institutt for sosialfag har over mange år hatt samarbeid med blant andre lærer- og barnehagelærerutdanningene om samarbeidslæring i utdanningene knyttet til overnevnte grupper barn. Vi har mange erfaringer som vi tenker vil være nyttige i den type samarbeid som er skissert i delrapporten.

Barnevernspedagogutdanningen er den utdanningen i Norge som pr i dag har mest kunnskap om den gruppen barn rapporten omtaler. Vi kjenner oss på generelt grunnlag ikke igjen i mange av momentene som påpekes. Blant annet gjelder dette kvalitetssikring av kunnskap om reaksjoner og andre konsekvenser av vold, overgrep og omsorgssvikt, risiko for marginalisering og mestringsfaktorer. Eller at det mangler systematisk og helhetlig undervisning i denne tematikken gjennom studiet.

Vi er kjent med at operasjonalisering av Barnekonvensjonen er en stor utfordring på svært mange områder i vårt samfunn. Det er godt mulig at et større fokus på operasjonalisering av BK i ulike utdanninger på sikt kan medføre endringer i feltet. Deler av BK er nå en forskriftsfestet del av barnevernspedagogutdanningen. Rapporten forsøker på svært begrenset plass å beskrive en meget kompleks virkelighet. Vårt spørsmål er eksempelvis om det i det hele tatt er mulig innenfor rammer av grunnutdanninger å etablere et felles kunnskapsgrunnlag om den gruppen barn dere her omtaler. Til det tror vi kunnskapstilfanget er for stort og komplekst, og fokus i utdanningene for mangfoldige. Det er også en kjensgjerning at barnesyn og kunnskapssyn varierer mellom fag og profesjoner. Til tross for at Norge gjerne omtales som et barnesentrert samfunn, og det på meta-nivå kan sies å være mange felles trekk ved vår oppfatning av barn som samfunnsdeltakere og aktører i eget liv, så viser all erfaring at det likevel er utfordrende å utøve disse ideene i virkeligheten. Vi er derfor usikre på om det i et hele tatt er mulig å etablere et felles syn på barn på tvers av fag og profesjoner som møter barn. Vi imøtekommer likevel denne tematikken også i andre utdanninger

som møter barn. Det er mennesket og profesjonsutøveren som skal møte barn på en god måte. La derfor studenters forståelse for, og av barn være sentralt i ferdighetstrening. Skap enda flere rom hvor det lar seg gjøre å øve på disse ferdighetene i løpet av studietiden og gjerne på tvers av ulike profesjoner som møter de samme barna på de samme arenaene.

Høgskole (Privat)	Svar
Høgskolen i Molde VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag	Jeg spiller inn tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge som sentral på en positiv måte i dagens nåsituasjon. Viser til rapporten Tverrfaglig, relevant og bortgjemt Evaluering av tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge, https://oxfordresearch.no/wp-content/uploads/2018/02/Evaluering-psykososialt.pdf Det er deler av situasjonsbeskrivelsen som beskrives i denne rapporten vi ikke gjenkjenner og stiller spørsmål ved hvilke kilder som ligger til grunn. I rapporten foreslår forfatterne fellesemner og felles undervisning og hvordan dette skal koordineres. Slik situasjonen er i høyere utdanning i dag oppleves dette som urealistisk. Det har vært gjort ulike forsøk på dette som har vist seg svært vanskelig å gjennomføre. Det som presenteres bygger ikke videre på erfaringer med tverrsektorielt samarbeid og samarbeidslæring. Vi støtter målsetningen om mer og bedre samarbeid, men mener at analysen av nåværende situasjon og de forsøkene som er gjort ikke er gode nok.

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
USN, HS, IHSV, Programforum barnevern	Denne tilbakemeldingen er basert på drøftinger blant fagansatte tilknyttet bachelor barnevern ved USN, campus Porsgrunn. Det er derfor viktig å merke seg at innspill og kommentarer er basert på erfaringer med en kontinuerlig utvikling av barnevernutdanningen og fra arbeid med å utvikle tverrfaglige undervisningsopplegg sammen med de andre to bachelorutdanningene ved vårt studiested; vernepleie og sykepleie. Delrapportens overordnede målsetting stiller vi oss naturligvis bak. Den sammenfaller også med vår overordnede målsetting i utvikling av studiet. En generell tilbakemelding til rapporten er at den ikke synes å forholde seg til det omfattende arbeidet som har pågått i flere år med å omarbeide styringsdokumentene for høyere utdanning; der rammeplanene erstattes med forskrifter som legger føringer for utdanningene. For helse- og sosialfagene; RETHOS, definerer disse formålet med utdanningene, hva studentene forventes å ha tilegnet seg av læringsutbytte etter gjennomført studium; kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, og rammer for praksisstudiene. RETHOS fase 3 retter seg mot eksisterende og

nye masterutdanninger innenfor ulike deler av HS-feltet. Utkast til disse utdanningene vil om kort tid bli sendt ut på høring om kort tid. Samtidig utarbeides det styringsdokumenter fra ulike direktorater som omhandler krav til masterutdanning for å kunne ansees som kvalifisert til ulike stillinger innenfor HS-sektoren. De deler av rapporten som omhandler behov for kompetanseheving og som i utkastet synes å være begrenset til behov for etter- og videreutdanning bør definitivt omfatte dette arbeidet.

I del 2 *Beskrivelse av nåsituasjonen*, beskrives kunnskapsgrunnlag, innhold i og organisering av studiene og ivaretagelsen av nyutdannede på en vært negativ måte: Dette gjør at rapporten kan oppleves som unyansert. Mange av de momentene som trekkes fram her er utfordringer som er velkjente for alle som arbeider med høyere utdanning og som er og i flere 10-år har vært gjenstand for et kontinuerlig utviklingsarbeid for å oppnå målsettinger for utdanningene. Det at noe er utfordrende og at det alltid vil være behov for forbedringer betyr ikke at det ikke finnes en bevissthet om utfordringene og at det ikke arbeides med dem: Dette bør komme fram i ordlyden i rapporten for at den skal kunne gi en større grad av gjenkjennelse og dermed ha større mulighet for gjennomslag.

Punkt 2.1. *Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon* oppfatter vi som en svært positiv og viktig del av rapporten, som vi stiller oss bak. Her framheves direkte samarbeid med barn og unge som en nødvendig del av utdanningen. Videre framheves brukerkunnskap (her som kunnskap fra barn og unge) som en viktig del av profesjonenes kunnskapsgrunnlag. Dette er et synspunkt vi deler: Gjennom et samarbeid med Forandringsfabrikken i prosjektet "Mitt Liv Utdanning" har vi gode erfaringer for hvordan dette bidrar til å heve læringsutbyttet for studenter (og fagansatte) både når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I forskriften for bachelor barnevern er dette formulert tydelig. Det gjelder i mindre grad for de andre "bachelor-forskriftene", noe BarnUnge21 vil kunne bidra til å endre.

**Avdeling ved
forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen

Se kommentarer under punkt 4

Arbeidsliv og
inkludering i avdeling
HELSE, NORCE

**Forskningsinstitutt
(Privat)**

Svar

Nasjonalt
utviklingssenter for
barn og unge (NUBU)

Delrapportene 2 – Utdanning for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis og delrapport 4 – Bruk av kunnskap i praksis - behandler spesielt to viktige sammenfallende og sentrale temaer. For det første påpekes det store mangler ved utdanningene og praksisutøvelse som omhandler samarbeid på tvers av fag- og tjenesteområder har betydelige negative konsekvenser for ivaretagelse av behovene til utsatte barn og unge. For det andre fremheves betydningen av at stemmen til barn og unge må høres i større grad enn tilfellet er i dag når det gjelder tiltak som skal fremme deres situasjon. NUBU støtter denne fremstillingen av nåsituasjonen.

**Forvaltning
(Offentlig)**

Svar

Bydel Stovner

Lærerutdanningene kan med fordel framheves ytterligere. Skolen står i en særstilling som arena for universelle tiltak og selektiv forebygging, og mangelfull grunnopplæring er definert som en risikofaktor for utenforskap (0-24-samarbeidet, sitert i Hansen et al. (2020): Trøbbel grenseflatene, s. 22). Det er for lav sosialfaglig kompetanse blant lærere, både i grunn- og videregående skole. Det er også varierende holdninger blant lærere til balansen mellom undervisning/faglig tilrettelegging og sosiale tiltak ut fra barnets samlede livssituasjon, for trivsel og læringsutbytte (faglig og sosialt). Opplæringsplikten betyr i praksis skoleplikt for stort sett alle barn, også utsatte barn, med ulike (ofte flere) utfordringer. Det er derfor helt sentralt at lærerutdanningene gir grunnkompetanse i sosialt arbeid og samspill, og ikke minst til å avdekke vold og omsorgssvikt og oppsøke hjelp og/eller melde fra om dette. Disse kompetanseområdene bør gjøres obligatoriske ved alle utdanningsinstitusjonene. Sosiale aspekter bør gjøres obligatoriske i studentenes praksisperioder.

Helsedirektoratet

- Tidligere lå krav om relevant praksis før opptak til noen av de aktuelle studiene eks barnevernstud, praksis som eks assistent i barnehage eller SFO, jobb i barnebolig (HVPU), støttekontakt mv. Å innføre dette på nytt ved noen av utdanningene, eller at "turnusordning" for nyutdannede ble et krav (i rapporten nevnes mentorordning).
- Punkt 3.4. Krav om re-sertifisering og mentor for praktikere som har vært ute av tjeneste mer enn x antall år.
- Utdanningene bør i tillegg til å fokusere på brukermedvirkning tilegne seg grunnleggende kunnskap for å kunne tolke og vurdere lokale styringsdata. Eksempelvis hvordan ta i bruk lokale undersøkelser som Ungdata for å bedre

Korus-Sør

tjenestetilbudene lokalt. Tolkning av data lokalt bør skje sammen med barn og unge

- I tillegg til hospitering mellom utdanning og praksisfelt bør det legges vekt på hospitering mellom tjenestene.

Rus bør nevnes spesifikt. Det står nå vold, overgrep og alvorlige belastninger, rus er ikke nevnt. Den enorme forskningen vi har om skadevirkningene for barn og unge må tas på alvor, den er svært tydelig. Da må rus må nevnes spesifikt.

Multisenterstudien viste at de barn som kom dårligst ut, og som fortalte om de største vanskene, var barn som levde med foreldre som slet med rus. Å vokse opp i et rusorientert familiespill er en type svikt som kan beskrives som et pågående sammenhengende traume med potensielt store konsekvenser for barnet. Rus glemmes, (eller underkommuniseres) til tross for forskningen vi har på dette området. Dette er et eksempel på manglende integrering og bruk av eksisterende forskning.

Vi må etablere vold, traumer, rus og svikt som de fire store temaene vi trenger å snakke mer om, forske på og sette inn tiltak i forhold til.

Rusbruk er en av de tre største folkehelseutfordringene, sammen med angst og depresjon. Vår forhold til rus vil ha konsekvenser for livsførsel og hvordan vi ønsker å være som forelder og rollemodell for barns senere forhold til rus. Denne kunnskapen må inn på utdanningene.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd og
Oppvekst og utdanning
Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning
Trondheim kommune,
kommunedirektørens
fagstab, oppvekst og
utdanning

- Gjensidig hospitering mellom utdanning og praksis fremstår som et godt tiltak for å bidra til deling av kunnskap, erfaring og forståelse av fagfeltet
- Gjensidig hospitering mellom utdanning og praksis fremstår som et godt tiltak for å bidra til deling av kunnskap, erfaring og forståelse av fagfeltet

Rapporten gir et godt bilde av UH-sektor slik vi oppfatter det. Fokus på tverrfaglige samlinger som en del av grunnstrukturen er viktig. Trondheim kommune mener det godt kunne vært skrevet mer ut at praksis på tvers er like viktig som undervisning på tvers. Når ulike profesjoner møtes om felles oppgaver i praksisperioder, vil studentene i større grad oppdage kunnskap en har, og hva en mangler. Det er viktig å ta inn over seg at praksis ofte kommer først, så kommer ettertanken og teoriene.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Bergen kommune

Bergen kommune mener at implementeringskompetanse er for lite synlig i utdanningsløpene. Det er også for lite utbredt implementeringskompetanse i kommunale tjenester. Det fører til at det er vanskelig å sikre god implementering og ikke minst å sikre kapasitet, prioritet og systematikk i arbeid med implementering av kunnskapsbasert praksis.

**Organisasjon
(Privat)****Svar**

Fellesorganisasjonen -
FO

FO har noen betenkeligheter knyttet delrapport 2. Mange av de konkrete forslagene som ligger her er i tråd med de nye retningslinjer for helse og sosialfagutdanninger og må derfor drøftes i lys av disse. Vi viser i den forbindelse til de nye forskriftene om nasjonal retningslinjer for både barnevernspedagogutdanningen, sosionomutdanningen og vernepleierutdanningen. I tillegg er det vedtatt en forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. Mye av det som foreslås som innhold i utdanningene ivaretas i disse nye retningslinjene som tas i bruk fra høsten 2020. Det samme gjelder også forslagene som er relatert til tverrfaglig samarbeid. Vi synes også at forslagene til innhold er for konkrete og griper for langt inn i utdanningenes autonomi.

Vi registrerer også at de ulike delrapportene definere utsatte barn og unge noe forskjellig. I delrapport 2 reagerer vi på at gruppa barn med nedsatt funksjonsevne og kroniske sykdommer ikke er tatt med.

KS

Målet for strategien er «å skape en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon for utsatte barn og unge». Delrapporten mangler et gjennomgående perspektiv på hvordan utvikling og innovasjon kan bidra til å skape bedre tjenester for utsatte barn og unge, og hvordan utdanningene skal bidra til dette.

For kommunal sektor er det viktig å ha ansatte som kan ta initiativ til, og være med på å forme framtidens tjenester for utsatte barn og unge. KS Innovasjonsbarometer 2020 viser at ledere og ansatte har en svært viktig rolle i fornyelsen av kommunal sektor. De er sentrale for at nye løsninger innføres, og skaper verdi. Resultatene i Innovasjonsbarometeret 2020 viser at virksomheter som lar medarbeidere jobbe innovativt oppnår større medarbeidertilfredshet, og høyere kvalitet og effektivitet i tjenesteytingen. Utdanningene spiller derfor en svært viktig rolle i å utdanne framtidens arbeidstakere som tør å tenke nytt, og stadig jakte bedre tjenester for utsatte barn og unge.

Kunnskapsgrunnlaget i delrapporten er snevert, og ikke oppdatert på hva som allerede er vedtatt av endringer på dette feltet. Arbeidsgruppa peker på relevante utfordringer, men blir upresise på noen områder mens de på andre områder blir veldig detaljerte. Det meste er rettet mot UH-sektoren og at disse må ordne opp. De ulike utdanningene er regulert i forskrifter om rammeplaner som er gitt av Kunnskapsdepartementet. Grunnspørsmålet blir: Hvor mye ønsker staten å styre høyere utdanningen sett opp mot den akademiske friheten?

Delrapporten vier mye plass til samarbeid på tvers av utdanningene. Det er viktig og riktig, men det fremstår noe uklart om samarbeid på tvers bare omfatter profesjonsutdanningene. KS mener strategien også bør peke på viktigheten av samarbeid mellom profesjons- og samfunnsutdanningene (som statsvitenskap og sosialøkonomi). Vi vet at noe av årsaken til at vi

ikke i stor nok grad får til helhetlige og behovsrettede tjenester for utsatte barn og unge, ligger i systemet selv. Det ligger i styringssystemer, siloorganiseringen, budsjetteringspraksis, tilskuddsforvaltning o.l. For å få til varige endringer som gir bedre tjenester må systemutdanningene i større grad ta opp i seg kunnskap om hva som skjer der systemet møter praksisfeltet. Rapporten forholder seg ikke til det nye styringssystemet for helse- og sosialutdanningene:

- Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialutdanningene med en rekke emner som alle utdanningene skal inneholde (barn og unge, tverrfaglig mv)
- RETHOS-prosjektet som har utarbeidet Nasjonale retningslinjer for alle utdanningene (med læringsutbyttebeskrivelser), de første implementeres nå i høst (bl a barnevernspedagog og sosionom)

Rapporten forholder seg heller ikke til Lærerutdanning 2025.

Innen lærerutdanning arbeides det med ulike samarbeidskonstellasjoner, blant annet innen spes.ped. Bare nå i vår har det kommet tre ulike rapporter om lærerutdanning og praksis i lærerutdanningen. <https://www.uis.no/forskning-og-ph-d/forskningssentre/kunnskapssenter-for-utdanning/kunnskapsoversikter-og-forskningsrapporter/praksisopplaring-i-larerutdanninger-i-norge-article139268-25857.html>

<https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2020/apt-sammendrag-2020.pdf>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/partnerskap-i-larerutdanningene--et-kunnskapsgrunnlag/id2689988/>

De ulike styrings- og enighetsdokumentene er ulike innen sosial- og helsefagutdanningene og lærerutdanningene.

Lærerutdanningene har nasjonale rammeplaner med kompetansemål i de tre faste kategoriene, så har lærerutdanningene i fellesskap, nå ledet av UHR-LU laget nasjonale retningslinjer for hver av lærerutdanningene (og alle fag og emner i hver LU) før den enkelte lærerutdanning lager egne fagplaner/studieplaner.

Når det gjelder veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere, er dette en prosess. Rambøls rapport er en underveisrapport. Endelig rapport skal foreligge ved årsskriftet 2020-2021, og så skal det vurderes om vi er på riktig vei.

Rapporten problematiserer at studentene i praksis ikke møter det som er vanskelig og utfordrende. Dette er en hyppig diskusjon om praksisskoler og -barnehager: Er det bare de flinke barnehagene og skolene som skal få være praksisarena? Ut over å si at ikke studentene får møte de vanskelige forholdene når de er i praksis, så virker det som om man i liten grad forholder seg til hvordan praksisfeltet er, dvs hverdagen i barnehage- og skole og mulighetene disse har for å legge til rette for alt det studenter fra ulike profesjonsutdanninger skal møte.

Kompetansestrategier og -behov må ses i sammenheng med alle andre nasjonale arbeid som påpeker ulike behov. Det er en utfordring for kommunene å skulle ivareta alle de gode ønskene

og intensjonene fra nasjonale satsinger og arbeidsgrupper fra mange ulike departement og direktoratet. En helhetlig kompetansestrategi for de som arbeider med og for barn og unge i kommunesektoren ville vært flott. Denne må da bygge på prinsippene for desentralisert og regional kompetanseordning for skole og barnehage, der kommunene selv og i samarbeid definerer sine behov og prioriterer tiltak. Barnehage, skole, SFO, PPT, helse osv. kan være en del av slik helhet og dermed vil man kanskje også på en bedre måte synliggjøre det totale omfanget av ønsker og behov. KS håper at 0 - 24 samarbeidets arbeid med å skape varige strukturer kan bidra til nettopp dette. Arbeidsgruppa som utreder varige strukturer for tverrsektorielt samarbeid for utsatte barn og unge, skal levere rapport samtidig som BarnUnge 21 strategien skal være klar. KS oppfordrer igjen til å se dette i sammenheng og bygge på erfaringene fra 0 - 24 samarbeidet slik at vi ikke igjen begynner på nytt.

Meld. St. nr.6 (2019-2020) Tett på varsler et kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende opplæring. En del av dette kompetanseløftet skal innarbeides i regional/ desentralisert ordning for kompetanseutvikling i barnehager og skole. Disse regionale/ desentraliserte ordningene baserer seg på et partnerskap mellom Universitets- og høyskolesektor og kommunesektoren. Rapporten har ingen referanser til de ulike kompetanseordningene for barnehage og skole og helle rikke denne aktuelle stortingsmeldingen.

Utdanningsforbundet

Universiteter og høyskoler har høy faglig autonomi og er selv ansvarlig for innholdet i utdanningene (utover det som rammeplanen skisserer). Dette betyr at forskjellene mellom utdanningenes innhold og oppbygging er store. Dette er kanskje den største utfordringen om en ønsker å gjennomføre et såpass ambisiøst prosjekt som beskrives i denne rapporten. Flere institusjoner ønsker å utfase rammeplanen og dette vil da kunne medføre enda større forskjeller mellom lærerutdanninger. Mange lærerutdanninger har svært stram økonomi. For å sikre et opplegg som skisseres i rapporten må friske midler på bordet. Det har tidligere vært gjort forsøk med tverrfaglige fellesemner uten å lykkes. Erfaringene våre er at fellesemner ikke treffer noen av målgruppene. Om det etableres fellesemner må det opprettes på grunnlag av lokalt initiativ i universitetet eller høyskolen. En økende andel lærerutdannere i universiteter og høyskoler har ikke erfaring fra eller tilstrekkelig kunnskap om norsk skole og barnehage. Dette mener Utdanningsforbundet er en utfordring som gjør samarbeid om opplegg og tematikk mellom lærerutdanningene og praksisfeltet krevende. Flere delte stillinger, tid avsatt til samarbeid og ulike typer hospiteringsopplegg (fou-prosjekter, veiledning over tid, undervisning osv.) kan bidra til å øke profesjonskunnskapen, som er avgjørende for å lykkes.

I denne rapporten å foreslås å uteksaminere studenter fra praksis. Ut fra Utdanningsforbundets syn er en lærerutdanning er et læringsløp som starter når studenten begynner på utdanningen og varer til den uteksamineres. Det er viktig at studenten kan bruke hele perioden til å utvikle seg faglig, pedagogisk og didaktisk – og ikke minst kan jobbe med hvordan skape relasjoner til elever med ulike behov, forutsetninger og forventninger til skolen. Studenter i dagens lærerutdanninger blir vurdert på grunnlag av praksisopplæringen. Hvordan karakterene fastsettes varierer mellom de ulike lærerutdanningene, men ved de fleste blir det gjort på grunnlag av teori og praksisopplæringen. I tillegg gjennomføres skikkethetsvurdering gjennomgående i studieløpet og bidrar til at studenter som ikke er egnet for yrket blir veiledet ut av utdanningen. Dette bør være tilstrekkelig for utdanningsperioden. Men praksisen rundt anvendelsen av skikkethetsforskriften må styrkes da anvendelsen av forskriften er ulik, for eksempel hvordan tilstrekkelig dokumentasjon skal nedfelles.

Alle universiteter og høyskoler er pålagt et eget kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten. Som del av den periodiske evalueringen i kvalitetssikringssystemet skal alle studietilbud jevnlig evalueres. Dette gjelder også eksamen, praksis og faglig innhold i utdanningen. NOKUT fører tilsyn med kvalitetssikringssystemene til institusjonene. Utdanningsforbundet vurderer at forslaget i rapporten om evaluering eksamen, praksis og faglig innhold i utdanningen allerede eksisterer. Institusjonenes eksisterende kvalitetsarbeid må styrkes heller enn at nye evalueringer innføres.

Andre (Offentlig)

BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende

Svar

Svakheter:

Rapporten viser gjennomgående manglende kunnskap om RETHOS. Det er et stort utviklingsarbeid, ledet av Kunnskapsdepartementet i samarbeid med 4 departement, for å utvikle nasjonale retningslinjer innen helse- og sosialfag utdanningene. Retningslinjene skal definere sluttkompetansen for hver utdanning og utgjøre en minstestandard for kompetanse. Uklar forståelse av «utsatte barn og unge» som ikke henger sammen med de andre rapportene.

Barn som pårørende, det vil si barn som opplever alvorlig sykdom, skade eller avhengighet hos foreldre eller søsken, og barn som etterlatte må inkluderes.

Det er en manglende definisjon på hvilken utdanninger dette skal gjelde for.

BarnsBeste savner et større fokus på forebyggende perspektiv

-
-
-
-
-

Utfordringer:

KoRus-Øst	<p>Utdanningsinstitusjonene må knytte et tettere samarbeid til kompetansemiljø.</p> <p>Å bygge dobbelt kompetanse innen både forskning og praksisfelt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • <p>På side 9 oppgis det at studentene ikke får nok erfaring med autentiske caser. På side 13 nevnes behov for ferdighetstrening i å samarbeide med/om barn og unge som har det vanskelig. Det er gjennomført et prosjekt på tverrfaglig samarbeid ved Høgskolen i Innlandet, basert på Simuleringslaboratorie (SIM "Barnevern og foreldrestøtte"). Her deltok studenter både som aktører og observatører. Dette er et samarbeid mellom praksisfeltet og høgskolen, hvor man tok i bruk realistiske caser for å belyse ulike temaer, eksempelvis omsorgsovertakelse. Ansvarlig kontaktperson for dette prosjektet er Kerstin Söderström.</p>
Statped	<p>Viser til innspill gitt til rapporten om forskning. Vi mener at også barn med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdom også her må tas med i definisjonen av utsatte barn.</p> <p>Når det gjelder behov får å ha kunnskap om samarbeidsparter bør utdanningene for personer som skal arbeide med barn og unge ha kunnskap om hvilke aktører som kan bistå med spisskompetanse. Videre mener vi at annen kunnskap som bør legges i utdanningene er hvem som har faglig og juridisk ansvar for å gi hjelp til utsatte barn og unge. Dette er kunnskap som må ligge til grunn i utdanningene for ansatte som arbeider med barn og unge.</p> <p>Ansatte som arbeider med utsatte barn og unge må ha kunnskap om hvilke rettigheter utsatte barn og unge har i barnehageloven og opplæringslova.</p> <p>I rapporten nevnes kunnskap om barnekonvensjonen. Vi ønsker også at ansatte som skal arbeide med utsatte barn og unge bør ha kunnskap om FN-konvensjonen om rettighetene for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Dette for å sikre at disse barna ikke opplever diskriminering.</p> <p>Spesielt ønsker vi å trekke frem at barns stemme er viktig. Dette gjelder også barn som har andre kommunikasjonsformer (eks. tegnspråk eller alternativt supplerende kommunikasjon). De som jobber med utsatte barn må ha kunnskap om hvordan kommunisere med disse barna, eventuelt ha kjennskap til aktører som kan kobles på for å sikre at disse barna blir hørt.</p> <p>Statped har kompetanse på opplæringsutfordringer for barn med særskilte opplæringsbehov og bistår med kurs og kompetanseheving til ansatte i kommuner og fylkeskommuner. Statped har samarbeidsavtaler med UH-sektor og bistår i undervisning og opplæring i UH-sektoren, f.eks innenfor syns- og audiopedagogikk. I arbeidet med utvikling av utdanningstilbudet til personer som skal arbeide med utsatte barn og unge er det vesentlig å bygge videre på denne kompetansen.</p> <p>Samarbeid mellom ulike aktører i tjenesteapparatet er viktig og vi støtter forslagene i rapporten som skal utdanningen skal gi</p>

kunnskap om samarbeid om laget rundt utsatte barn. Her er det viktig at alle aktørene nevnes i dette opplæringstilbudet. Dette kan være med på å bygge opp under rolleforståelse blant ansatte som arbeider med barn og unge som har særskilte opplæringsbehov. Laget rundt barnet må vite hva som kreves av tiltak slik at de lærer på lik linje med alle barn. Kunnskap om tilrettelegging og inkludering er viktig for våre brukergrupper. Det er viktig at det er kunnskap om dette i laget rundt barn og unge.

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Anika Kurshed	<p>2.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon - VELDIG BRA</p> <p>2.2 Utdanning, utdanneren og tverrprof samhandling og samarbeid VELDIG BRA</p>
Geir Sand Nilsen	<p>Det er mangelfullt fokus på hvordan vi kan hjelpe barn og unge med å etablere relasjoner. Dette må kunne gjøres trygt, effektivt og i stor skala. Jeg ledet et 5årig forskningsprosjekt om digitale læringsarenaer som endte i en konklusjon om at sosiale relasjoner (få mennesker til å snakke sammen) har betydelig større viktighet enn faglig innhold (lærebøker, pensum etc)</p>
Hanne Kristine Stabursvik	<p>les rapporten her: dif.re/lms-rapport Dette er spesielt viktig: 2.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon - VELDIG BRA 2.2 Utdanning, utdanneren og tverrprof samhandling og samarbeid - VELDIG BRA</p>
Mathilde Hellum	<p>2.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon - VELDIG BRA</p> <p>2.2 Utdanning, utdanneren og tverrprof samhandling og samarbeid VELDIG BRA</p>
Michelle Justad	<p>Dette synes jeg er spesielt viktig: 2.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon - VELDIG BRA 2.2 Utdanning, utdanneren og tverrprof samhandling og samarbeid VELDIG BRA</p>
Odd Sverre Westbye	<p>Utsatte barn og unge defineres ulikt i delrapport 2 og 3. De obligatoriske felles emnenes innhold bør defineres felles og hvor stort omfang skal disse ha. Hvem skal beslutte innholdet i emnene? Innledningsvis kunne rapporten være med spesifikk på hvem som møter de utsatte barn og unge og deres familier, så som fastleger, barnehageansatte, lærere, helsesykepleiere, barnevern, NAV,</p>

	politi, spesialisthelsetjenestene, tannleger, frivillig sektor (idrett, kultur, organisasjonsliv)
Tone Bakke	Min erfaring er at de som kommer ut av utdanningene kunne hatt nytte av en bedre forståelse av seg selv som arbeidstager, aktør på arbeidsplassen, som talsperson for de grupper som ikke har andre som taler deres sak, og har en mer helhetlig forståelse av samfunnsoppdraget. Utfordringen med å jobbe i dette feltet kan lett bli opplevelsen av å drukne i enkeltskjebner, og maktesløshet overfor overordna strukturer. Jeg ser at disse spørsmålene behandles i delrapport fire, - det er litt seint slik jeg ser det.

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	<p>Dette synes vi er spesielt viktig:</p> <p>2.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon - VELDIG BRA</p> <p>2.2 Utdanning, utdanneren og tverrprof samhandling og samarbeid VELDIG BRA</p>

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	<p>Grunn- og etterutdanning: I overkant ambisiøst?, men tanken om felles kunnskap og forståing for godt samarbeid med og om barn og unge i ein utsett situasjon, er god.</p> <p>Sitat s. 13. «For å imøtekomme hovedmålsettingen bør det legges til rette for etablering av et felles nasjonalt kunnskapsgrunnlag, forståelse og erfaring av godt tverrfaglig samarbeid på tvers av profesjonsutdanningene». Det er forslått 5 ulike implementeringsstrategiar.</p>
Kompetansesenter rus- Midt-Norge	<p>Kommunens ansvar for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge er en retningslinje og ikke en veileder (s.11) Rus og psykisk helse, vold og overgrep bør inn i læreplanen til alle som kommer i berøring med barn og/eller deres foreldre. Det må utvikles verktøy for å ta opp temaene jevnlig i undervisning og på foreldremøter på en god måte.</p>
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	<p>Selv om vi er enige i behovet for felles forståelse på tvers av aktuelle utdanninger, mener vi det er nødvendig å særlig rette fokus på kompetanse og utdanning om utsatte barn innenfor de store profesjonene som har kontakt med alle familier og barn; allmennlegene/jordmødrene (svangerskapsomsorgen), helsesykepleierne (helsestasjons- og skolehelsetjenesten), barnehagelærerne og lærerne. Dette fordi disse profesjonene har</p>

et mandat overfor alle familier og barn. Styrket kompetanse om utsatte barn, om tidlig identifisering og om tverrfaglig innsats i profesjonene som opererer på "all-arenaene" kan gi stor effekt, og bør vektlegges i sterkere grad.

Ni andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 1.b. Har du du konkrete eksempler på disse forslagene?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (flere innspill kommer fra NTNU, men innspill er koordinert av ledelse ved NTNU)	Dersom en legger et kompleksitetsteoretisk perspektiv på den situasjonen som barn, unge og familier lever i vil et annet kunnskapssyn vokse fram.
Universitetet i Oslo/ Institutt for Spesialpedagogikk	<p>3.1.3 Tiltak C: Ansvarlig arbeidsgruppe</p> <p>Profesjonsfaglig Forum ved Universitet i Oslo har de siste årene etablert et tverrfaglig praksissamarbeid innenfor helsefagene og psykologi – SAMPRAKS. Lektorutdanning og spesialpedagogikk er andre studieretninger som deltar i Profesjonsfaglig Forum, og dermed et en institusjonell samarbeidsarena som anbefalt i rapporten allerede etablert ved UiO. Dermed er det lett å tilrettelegge for en utvidelse av tverrfaglig praksis som inkludere disse utdanningene. Utvikling av fellesemner vil kreve enda tettere samarbeid og ressurser til gjennomføring. UiOs Livsvitenskapsenter danner et godt grunnlag for å utvikle og ivareta tverrfaglige fellesemner som rapporten foreslår med gjensidig ansvar av de involverte profesjonene.</p>
Universitetet i Stavanger	<p>Kommentar til 1.1.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge.</p> <p>Strukturelle forhold som emnestruktur og innhold kan gjøre det utfordrende å lage obligatoriske fellesemner på tvers av utdanninger. Mange barnevernspedagog- og sosionomutdanninger har større og fagintegreerte emner som vil gjøre det vanskelig å innføre slik obligatoriske fellesemner, uten at det går ut over innholdet i strukturene som allerede ligger fast. Vi foreslår derfor heller felles temaområder, da vi tror dette vil være lettere å implementere.</p> <p>Med utgangspunkt i <i>Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger</i> er det allerede satt i gang nasjonalt samarbeid om utvikling og deling av læringsressurser. Dette arbeidet ledes av USN. Vi savner referanser til denne forskriften i rapporten og anbefaler at man setter seg inn i dette eksisterende arbeidet.</p> <p>Tverrprofesjonelt samarbeid er allerede i dag nedfelt i de nasjonale læringsutbytteskrivelsene for helse- og sosialarbeiderutdanningene. Skal slik tverrprofesjonelt samarbeid i utdanningen oppleves nyttig for studentene, må også de ulike studieretningenes læringsutbytter tilstrekkelig ivaretas. Erfaringen fra ulike typer samarbeidsuker i Stavanger har vist at når studenter blir tvunget til å delta i fellesuker som ikke tar hensyn til hvorvidt de allerede har oppnådd læringsutbyttet, oppleves dette</p>

lite meningsfullt og bidrar dessverre ikke til engasjement hos studentene.

Kommentar til 1.1.2. Utdanning, utdanneren og tverrprofesjonell samhandling og samarbeid.

Vi etterlyser her referanser til det store og omfattende nasjonale arbeidet som er gjort med nye retningslinjer for både barnevernspedagog, sosionom og vernepleierutdanningene i Norge (Rethos). Disse nye retningslinjene er nå forskriftsfestet, og første kull starter på reviderte utdanninger høsten 2020. Videre kom Bufdir i november 2019 med en stor utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet, etterfulgt av en tilhørende høring fra Barne- og familiedepartementet om kompetanse i barnevernet med høringsfrist 30. juni 2020. Både utredningen og høringsnotatet inneholder føringer for nettopp det kunnskapsfeltet og de utdanningene som naturlig inngår i det samarbeidet som beskrives i delrapport 2. Det er viktig at våre utdanninger ikke pålegges for mange ulike krav til felles læringsarenaer, da dette kan virke mer fragmenterende enn samlende.

I og med forskriftsfesting av nasjonale læringsutbyttebeskrivelser for BSV-utdanningene, må dette arbeidet nødvendigvis måtte tilpasses våre utdanninger. Vi ønsker derfor velkommen lokalt tilpassede, og skreddersydde løsninger. Forslaget i 1.1.1. om regionale tverrfaglige arbeidsgrupper og fremstår derfor som høyst nødvendig for å kunne gjennomføre forslagene. Vi anbefaler at nasjonale nettverk av regionale arbeidsgrupper forsøker å orientere seg mot tilsvarende nettverk som allerede finnes i helse- og sosialutdanningene, jf. felles forskrift for disse utdanningene. Våre to grunnutdanninger har allerede i noen grad samarbeid med feltet, blant annet ved gjesteforelesere fra praksisfeltet. Vi ønsker også velkommen muligheten for å hospitere i det praksisfeltet vi utdanner våre studenter til. Det må imidlertid også følge vikarressurser med slike ordninger.

Kommentar til 1.1.3 Praksis i utdanningen

Både Bufdir og Barne- og familiedepartementet foreslår i de ovenfornevnte dokumenter at de aktuelle praksisfelt pålegges å ta imot studenter i praksis. Institutt for sosialfag, UiS ønsker dette kravet velkommen, da vår erfaring er at det er krevende å få tak i relevante praksisplasser. Vi vil samtidig også påpeke at vi i stor grad er svært fornøyd med det læringstilbudet våre praksisplasser i dag tilbyr våre studenter.

Gitt at læringsutbyttebeskrivelser ved våre to grunnutdanninger er forskriftsfestet, er det begrenset hvor mye vårt praksisfelt faktisk kan mene om disse, men vi er positive til utvidet samarbeid med praksisfeltet om innhold i praksis og har allerede planer om å styrke slikt samarbeid. For øvrig er det det allerede nedfelt krav til at studenter skal delta i samarbeidsmøter og få kjennskap til tverrfaglig samarbeid på individ- og systemnivå i praksis (jf. §17 i Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning).

Vi er usikre på hva som under dette punktet menes med at det skal utvikles strukturer for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra barn og unge som møter tjenestene. Barn og

unges opplevelser av tjenestene må være tjenestenes ansvar og ikke utdanningenes.

Kommentar til 1.1.4 Ivaretagelse av nyutdannede, livslang læring og etter- og videreutdanning.

Bufdir har igangsatt et stort videreutdanningsarbeid i det barnevernsfaglige feltet. Dette vil bli ytterligere styrket med kommende krav til mastergrad for ansatte i barneverntjenesten. Barne- og familiedepartementets høringsnotat inneholder også en vurdering av veiledning av nytilsatte.

Høgskole (Privat)

Svar

Høgskolen i Molde

Jeg er selv fagansvarlig for en slik videreutdanning og ser at det som etterspørres på videreutdanningsnivå på mange måter er det denne utdanningen leverer på. Vi har studenter fra ulike fag og sektorer som jobber minimum 50% i praksisfelt med barn og unge. Studentene har med case fra sitt praksisfelt til obligatoriske veiledningsgrupper, dette gir grunnlag for tverrfaglig læring. Det er skrevet om betydningen historiefortellinger i praksisfeltet har for læring:

https://www.idunn.no/modeller/20_historiefortelling_som_brobygger_mellom_praksis_og_hoeye

VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag

Nye retningslinjer for sosialfaglige utdannelser på bachelornivå er ikke nevnt i rapporten, heller ikke kompetansehevingen på barnevernsfeltet. Her har Bufdir iverksatt en rekke videreutdannelser, noe som ikke nevnes. Det har vært gjort ulike forsøk på et veiledet første år i barnevernet, og dette kan være en vei å gå videre på, men for at dette skal bli en realitet er det mange forhold som må utvikles videre. Veiledning er viktig selv om det ikke er en selvfølge. Et viktig punkt er behovet for gode avtaler med praksisfeltet om å ta imot studenter i praksis.

I rapporten blir mange forhold trukket fram og vi kjenner heller ikke her igjen i beskrivelsen av nåsituasjonen. Det legges fram noen forslag som vi ikke synes er godt nok forankret i forståelsen av situasjonen, forskning eller utviklingsprosjekter som har vært gjennomført. Det nevnes at det er behov for å kvalitetssikre skikkethetsvurdering av studentene. Men det står ikke noe om hvilke deler av vurderingen utvalget ikke fungerer godt nok.

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBU Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE

Se kommentarer under punkt 4

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Bydel Stovner	<p>Side 10: Lærerstuderer er nevnt, dette bør utdypes (se over). I tillegg til PPT og barnevern bør kontakt med barnehage nevnes for utdanningen grunnskolelærer 1-7, da overgang barnehage-skole er et kritisk punkt for utsatte barn. Videre er skolehelsetjenesten en sentral samarbeidspartner, i tillegg til at det i mange tilfeller er et mangelfullt samarbeid mellom skole og spesialisthelsetjenesten, f.eks. BUP.</p> <p>I tillegg bør det framheves at tjenester som i utgangspunktet kun er i kontakt med foresatte (f.eks. NAV og ROP-tjenester) også har en viktig rolle i et helhetlig samarbeid rundt utsatte barn.</p>
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd og Oppvekst og utdanning	<ul style="list-style-type: none"> • En rettighetsfesting knyttet til krav på veiledning og oppfølging av ansatte første år etter utdanning, kan bidra til å styrke sosialiseringen i faget, skape tryggere fagpersoner, som igjen kan bidra til bedre tilbud til barn og unge. Det kan også minske praksissjokket, og bidra til lavere turnover/ forebygge opplevelse av ikke å strekke til.
Stavanger kommune, direktørområdene Helse og velferd samt Oppvekst og utdanning	<ul style="list-style-type: none"> • En rettighetsfesting knyttet til krav på veiledning og oppfølging av ansatte første år etter utdanning, kan bidra til å styrke sosialiseringen i faget, skape tryggere fagpersoner, som igjen kan bidra til bedre tilbud til barn og unge. Det kan også minske praksissjokket, og bidra til lavere turnover/ forebygge opplevelse av ikke å strekke til.
Trondheim kommune, kommunedirektørens fagstab, oppvekst og utdanning	<p>Ved NTNU har studenter fra ulike profesjoner som en del av et emne, møtt familiere som mottar tjenester fra kommunen. Kjennetegn ved familiene har vært at de har hatt sammenvevde vansker og behov for bistand fra ulike sektorer og profesjoner. f</p>
Organisasjon (Offentlig)	Svar
Bergen kommune	<p>Implementering handler om å ta i bruk ny kompetanse, og om nødvendig planlegging, gjennomføring og evaluering av tjenester. Bergen kommune har en egen kunnskapsutviklingsavdeling i etat for barn og familie. Etaten drifter tjenester knyttet til forebyggende helsearbeid, psykisk helsearbeid, barnevern og rus- og kriminalitetsforebygging. Avdeling for kunnskapsutvikling (AKU) har kapasitet, kompetanse og et spesifikt oppdrag om å vurdere ny kunnskap, prøve ut/pilotere og evaluere nye metoder. Det legges til rette for kompetanseutvikling og praktisk øving. Dette er sentrale elementer for å sikre god implementering på tvers av etatens tjenester. AKU er dermed en nødvendig faglig «muskel» som er med å sikre utvikling av kunnskapsbasert og tverrfaglig praksis i samarbeid med øvrig stab. Avdelingen kan også utforske samarbeid rundt utvikling av felles innsats for barn og unge, med instanser som barnehage, skole og spesialpedagogiske tjenester. Dette for å sikre gode og godt samordnete tjenester, uansett hvor man får hjelp.</p>

**Organisasjon
(Privat)****Svar**

Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet viser til pågående arbeid i lærerutdanningene, for eksempel internasjonal ekspertgruppes avsluttende rapport, se under. Se også rapporten fra Faglig råd for lærerutdanning 2025,. Disse rapportene beskriver flere konkrete eksempler relevant for et videre arbeid.

**Privatperson
(Enkeltperson)****Svar**

Geir Sand Nilsen

se i rapporten: dif.re/lms-rapport
merk! forskningen er for høyere utdanning, men mye av læringen er også gyldig for lavere årstrinn

- Digitalt mottak
- chatbots som kobler mentorer med nye studenter
- Smart teknologi som får samtaler i gang mellom mennesker
- Analyse av satmaler for å identifisere barn og unge i risikozonen

Odd Sverre Westbye

Utsatte barn og unge bør defineres likt i alle rapportene. Innholdet i emnene bør være tilnærmet likt over hele landet siden spriket er stort mellom de ulike aktørene når det gjelder hva som er gyldig kunnskap. Ressursene til dette arbeidet vil beslaglegge ressurser som må hentes fra andre oppgaver. Skal ressurs- temaet berøres i rapporten ?

Når det gjelder verktøy for innhenting av erfaringer fra barn og unge. Her er det gjort en god del de siste årene, se:

Erfaringskompetanse.no, KBT.no, Landsforeningen for barnevernsbarn, Forandringsfabrikken osv

Vedrørende en nasjonal digital læringsressurs, er dette en krevende utviklingsarbeid og krevende vedlikeholsarbeid som vil kreve øremerkede ressurser på tvers av flere kunnskapsmiljøer. De obligatoriske emnene bør legges inn i bachelorutdanninger og videreutdanninger for alle utdanninger som berører barn og unge og deres familier.

Praksisveiledningen bør være en plikt for tjenestestedene til å ta imot studenter, samt gi kontinuerlig kunnskapsbasert veiledning. Dette bør fastsettes ved lov.

Opplæring av veiledere bør også inngå i dette. Samvirke mellom tjenestene og UH sektoren anbefales, samt kombinerte stillinger innenfor tjenester og UH- sektoren.

Flott med offentlige PhD-stillinger, men hvor skal finansieringen komme fra? Vi anbefaler at midler til slike stillinger avsettes sentralt gjennom statsbudsjettet.

Vedrørende lokal arbeidsgruppe ved hvert studiested som ivaretar tverrfaglig fokus, her bør de regionale kunnskapsentrene (RVTS, RKBURBUP, KoRus) inviteres inn.

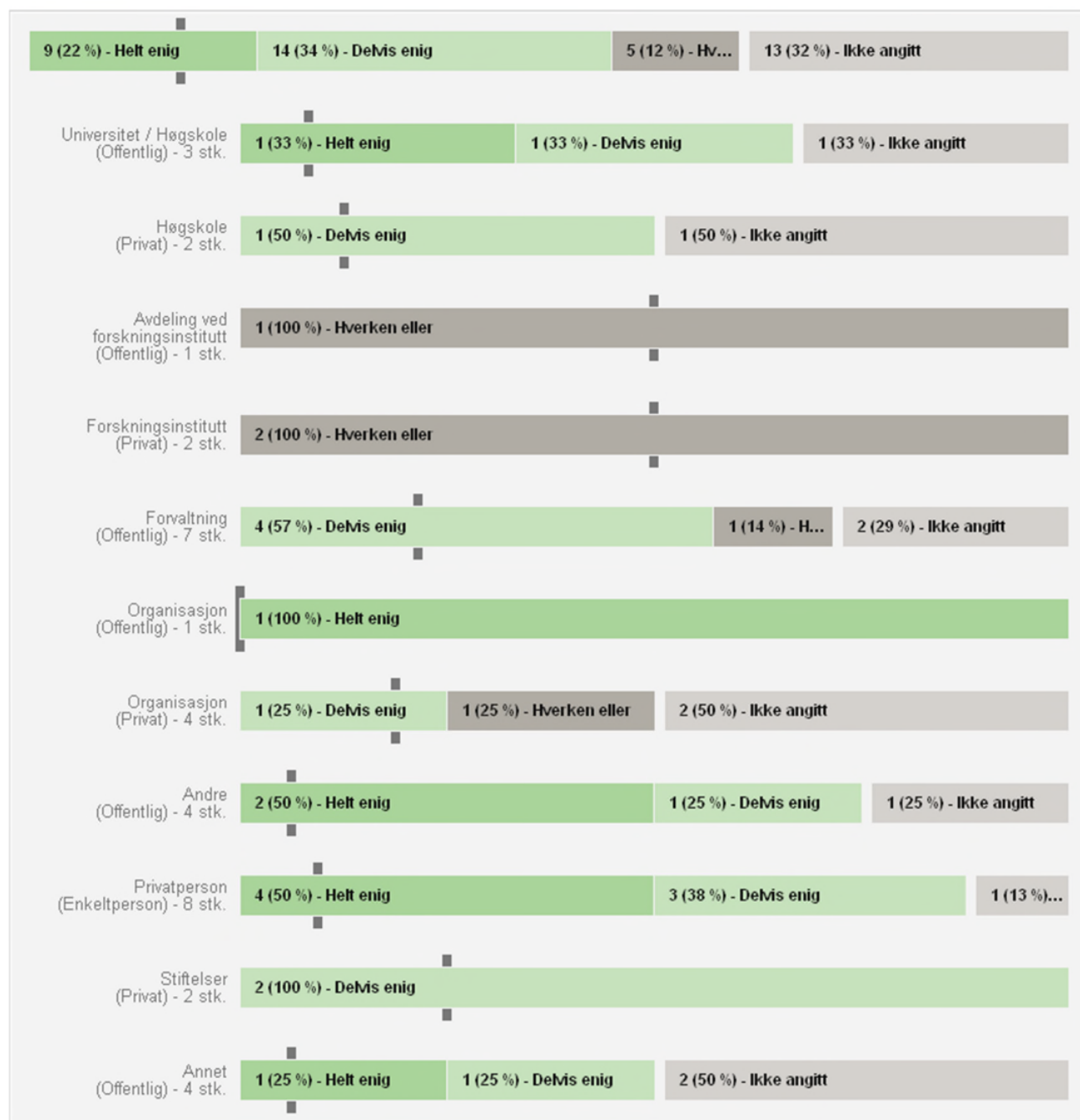
Tone Bakke

I tider med nedskjæringer er det viktig at ulike aktører i feltet opplever seg i stand til å delta i "kampen" om ressursen, som tillitsvalgte, eller som ansatt. Ledere trenger også ansatte som tør å hevde sin mening til beste for det feltet de jobber i. Organiseringa av arbeidslivet utvikler seg i en mer toppstyrt retning, noe som igjen kan føre til at ansatte i liten grad når fram med viktige problemstillinger, dette er nødvendigvis ikke til det beste for utsatte barn og unge.

Annet (Offentlig)	Svar
Kompetansesenter rus	Før oppretting av tverrfaglege arbeidsgrupper på kvar studiestad, og oppretting av eit nasjonalt nettverk, bør det føreliggja overordna kunnskapsgrunnlag og føringar.
Kompetansesenter rus-Midt-Norge	Det bør være et krav at den som skal være kontaktlærer har kunnskap om tverretattlig samhandling og rutiner, og behersker samtaler om sårbare tema med barn og foreldre. Alle som jobber med barn og unge bør kjenne til tegn og signaler på mulig mistrivsel hos barn, risiko- og beskyttelsesfaktorer og eksempler på rutiner på arbeidsplassen ved mistanke om rus, vold, overgrep. Barn snakker helst med den de kjenner og har daglig kontakt med. Utallige brukererfaringer og historier handler om første henvendelse til lærer / pedagog.
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	Koblingen mellom forskningsmiljøer (utdannerne) og utdanningene er til dels belyst, og prioritert satsing på forskning henger tett sammen med kvalitet på utdanning. Dette blir særlig synlig i profesjonsutdanningene nevnt ovenfor, som også har mange andre "konkurrerende" fokus. En tydeliggjøring av krav til forskningsbasert undervisning innenfor feltet utsatte barn og unge og deres familier kan være en vei å gå, samt et enda tydeligere fokus på tverrfaglighet i alle utdanningene.

23 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 2. Målsettinger. Har du forslag til konkrete mål som kan legges til?

Universitet / Høgskole (Offentlig)

Svar

Universitetet i Stavanger

Delvis enig

Kommentar til 2 Beskrivelse av nåsituasjonen

Her hevdes det at det mangler felles kunnskapsgrunnlag og forståelse innen grunnutdanningene om barn og unge som har det vanskelig. Vi kan vanskelig se at dette gjelder barnevernspedagog- og sosionomutdanningene. Vi savner derfor at det refereres til eventuelle mangler i forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. Vi er kjent med at det tidligere har vært påpekt manglende eksplisitte referanser til og læringsutbyttebeskrivelser knyttet til barnekonvensjonene. Dette området har blitt styrket i arbeidet med de nye læringsutbyttebeskrivelsene for BSV-utdanningene. I det hele tatt fremstår det som en generalisert oppfatning som ikke er dekkende for de utdanningene det faktisk er tale om.

Vi kan på generelt grunnlag kjenne oss igjen i noen av påstandene i 2.2, men igjen noen av disse problematiske sett i lys av *Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger*, samt *Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning* og *Forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanning*. Blant annet heter det i retningslinje for barnevernspedagogutdanning §5 at *Kandidaten kan anvende forskningskunnskap, erfaringskunnskap og kunnskap fra barn, unge og foreldre som grunnlag for kunnskapsbasert praksis i møte med barn, unge og familier i egne tjenester, og henvise videre ved behov.*

Forandringsfabrikken og barnevernsproffene er opptatt av å få fram barn og unges egen kunnskap om egne liv. Barn og unges egen kunnskap ligger nå også inne i forskriften (jf. §5 som referert til over) som en av kunnskapsformene som barnevernspedagoger må lære å få fram og anvende i sitt arbeid. Det kan nok ikke poengteres sterkt nok hvor viktig det er at vi som voksne lytter ordentlig til barn og unge, tar dem på alvor og lar dem få være aktivt medvirkende i egne liv.

Hovedutfordringene som skisseres i 2.2. kan nok stemme for mange utdanninger, men vi som utdanner barnevernspedagoger og sosionomer kjenner oss ikke igjen i store deler av kritikken som her framkommer. Når det gjelder utfordringen knyttet til «for lite fokus på inntakskvalitet til studiene, rekruttering og opptak som sikrer egnethet» stiller vi oss undrende til hvilke mekanismer og strukturer i utdanningssystemene det her refereres til. Så vidt oss bekjent finnes det i dag ikke rammer som muliggjør vurderinger av studenter før de blir tatt opp på studiet. Vi er imidlertid godt kjent med utfordringer knyttet til skikkethetsvurderinger og imøtekommer økt fokus på dette feltet. Skikkethetssystemet er allerede gjenstand for endringsprosesser på nasjonalt nivå. Det er økt fokus på studenters skikkethet, både blant studenter, ansatte på utdanningene og i praksisfeltet. Det har også vært en økning i tvilsmeldinger. Her er det fremdeles en vei å gå og vi ønsker velkommen en holdningsendring.

Blant hovedutfordringene som skisseres i 2.3. hevdes det at særlig i helse- og sosialfagutdanningen mangler veiledere med formell veiledningskompetanse, samt kunnskaper og ferdigheter om utsatte barn og unge. I den nye forskriften for barnevernspedagogutdanningen §3 kreves det nå at

praksisveileder skal ha relevant faglig kunnskap og som hovedregel ha formell veiledningskompetanse. Vårt institutt tilbyr veilederkurs hvert semester for å sikre tilbudet og har to dagers fagdag årlig for praksisveiledere. Som profesjonsutdanning ønsker vi velkommen et enda sterkere fokus på at praksisveileder også skal ha samme profesjonsbakgrunn som studentene og er glad for at dette også er tatt inn i den nye forskriften.

Videre vil vi bare påpeke at flere av formuleringene i 2.3. er så generelle at de ikke medfører riktighet for barnevernspedagogutdanningen. Praksisveiledere for barnevernspedagogstudenter **har** kompetanse på utsatte barn og unge, og vi sikrer at studenter ved våre utdanninger har fått kunnskap fra og direkte kontakt med barn og unge i en utsatt posisjon i de tjenestene de hvor de har praksis. Hvorvidt det er gjennomførbart at alle studenter i alle utdanninger faktisk kan oppnå målene som her beskrives, er vi likevel usikre på. Økt fokus på nok relevante praksisplasser støtter vi fullt og helt. Selv om alle barnevernspedagogstudenter har praksis med barn og unge, så kan vi likevel tenke oss et større repertoar av praksisplasser å velge mellom. Det er dessverre fremdeles slik at for få barnevernspedagogstudenter får praksis i barnevernstjenesten. Dette er både Bufdir og Barne- og familiedepartementet kjent med og det jobbes med løsninger på disse utfordringene.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at alle universitet og høyskoler allerede er underlagt kvalitetssikringssystemer som jevnlig kontrolleres av NOKUT. NOKUT er også tilsynsmyndighet og gjør regelmessige tilsyn, også med eksamensformer og praksis.

Universitetet i Oslo/
Institutt for
Spesialpedagogikk

Helt enig

Hovedmålet «Gi studenter i grunn- og etterutdanningene et felles kunnskapsgrunnlag og forståelse for å kunne samarbeide med barn og unge som har det vanskelig og kolleger i andre profesjoner for å sikre nyttige og effektive hjelpetiltak i tide og over tid.» er nokså vid. De nevnte tiltakene kunne gjerne knyttes til delmål.

Høgskole (Privat)

Høgskolen i Molde

Svar

Delvis enig

Målsettingene for Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge oppleves nyttig i arbeidet og spilles inn. Retter oppmerksomhet spesielt på pkt 3. som inneholder mestringsfokus og holdninger som jeg finner omtalt i tekst , men ikke så tydelig i målsettingen.

1. Utvikle kunnskap og kompetanse i tråd med barn og ungdoms behov
2. Bedre samarbeid og koordinering av tjenestene
3. Mestringsfokus, holdninger og brukermedvirkning

Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE	Hverken eller Se kommentarer under punkt 4
Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	Hverken eller Hovedmålsettingen slik den er formulert øverst på side 13 i rapporten er litt uklar. Hva skal det gis forståelse og kunnskap om? Det kommer ikke tydelig frem. Skal de samarbeide med barn og unge og kollegaer? Det blir litt uklart hva som legges i det synes vi. Eller menes det at studentene skal gis kunnskap om og ferdigheter i å samarbeide med kollegaer fra andre profesjoner i arbeidet med utsatte barn og ungdom? Dette bør klargjøres. I tillegg mener vi at det burde være formulert noen konkrete delmål også, der det fremkommer hvilke ting som særlig bør vektlegges i denne forståelsen og kunnskapen. På den måten blir også tiltakene mer tydelig rettet mot ulike delmål.
Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge (NUBU)	Hverken eller
Forvaltning (Offentlig)	Svar
Helsedirektoratet	Hverken eller <ul style="list-style-type: none"> De fleste målene, med unntak av mål 1, er tiltak og forutsetninger og ikke mål. Målene må være målbare og konkrete. Disse bør omarbeides. Vi savner også et mål om at forskningen skal ta utgangspunkt i barn og unges behov
Bydel Stovner	Delvis enig Taushetsplikt som fenomen er en stor mangel i oversikten over mål og tiltak. Det bør være et eget mål at utdanningene gir kompetanse i hvordan taushetsplikten skal forvaltes til barns beste. I 0-24-samarbeidet er uklare og ulike bestemmelser angående taushets-, opplysnings- og avvergingsplikt framhevet

Korus-Sør

som en helt sentral barriere mellom tjenestene (Samarbeid til barn og unges beste, 2018).

Delvis enig

Vi må etablere vold, traumer, rus og svikt som de fire store temaene vi trenger å snakke mer om, forske på og sette inn tiltak i forhold til.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd og
Oppvekst og utdanning

Delvis enig

- I tillegg til de opplistede punktene for hva som skal være felles kunnskapsgrunnlag, bør det vektlegges å forstå barn/ unges utfordringer i et systemperspektiv, slik at barn og unge ikke merkes med sine egne utfordringer og selv blir ansvarlige for at de er utsatte.
- Forståelse for hvordan samfunnet inkluderer og ekskluderer, fokus på barn og unges ressurser og tilgang til mestringsopplevelser
- Videre fokus på medvirkning og medbestemmelse, og betydningen av å være deltaker i og ikke mottaker av tiltak.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning

Delvis enig

- I tillegg til de opplistede punktene for hva som skal være felles kunnskapsgrunnlag, bør det vektlegges å forstå barn/ unges utfordringer i et systemperspektiv, slik at barn og unge ikke merkes med sine egne utfordringer og selv blir ansvarlige for at de er utsatte.
- Forståelse for hvordan samfunnet inkluderer og ekskluderer, fokus på barn og unges ressurser og tilgang til mestringsopplevelser
- Videre fokus på medvirkning og medbestemmelse, og betydningen av å være deltaker i og ikke mottaker av tiltak.

**Organisasjon
(Offentlig)**

Svar

Bergen kommune

Helt enig

Bergen kommune ønsker å foreslå et felles mål for alle tjenester som er involvert i innsats for utsatte barn og unge: Samordnet og tverrfaglig implementeringsaktivitet og satsingsområder på tvers av tjenester for barn og unge.

Organisasjon (Privat)	Svar
Fellesorganisasjonen - FO Utdanningsforbundet	Hverken eller Delvis enig Å arbeide for å kontinuerlig videreutvikle et kunnskapsgrunnlag er ikke kun viktig for studentene, det er minst like viktig for lærere. Lærerne må jevnlig oppdatere egen kunnskap til det beste for alle barn og unge. Med åpen tilgang til forskning og et systematisert kunnskapsgrunnlag vil også lærere få tilgang til relevant forskningslitteratur. Veilederne i praksisfeltet må ha påfyll for å gi studentene relevant utdanning. I tillegg er det vanskelig å finne frem til aktuell og relevant litteratur. Som rapporten beskriver eksisterer det en uenig om hva som er forskningsfronten og dermed også hva som er aktuelt og relevant. Det bør etableres en nasjonal portal, med ulike tema og temaord som er enklere søkbar enn de basene en har i dag. Med den kompetansen majoriteten av fremtidige lærere besitter (master) bør ressurser rettes mot gode baser i stedet for forenkla versjoner av forskningsartikler.

Andre (Offentlig)	Svar
BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	Delvis enig Utdanningene må gå fra brannslukking til forebygging- i praksis. Det fordrer kunnskap og erfaring, kompetanse til å snakke med barn, og kunnskap om tidlig avdekking. For å få det til må familieperspektivet styrkes. Det må være en inkludering av voksentjenestene og helse. Mye av forebyggingsarbeidet vil se ut som foreldrestøtte.
Barne- og familieetaten, Oslo kommune KoRus-Øst	Helt enig Helt enig

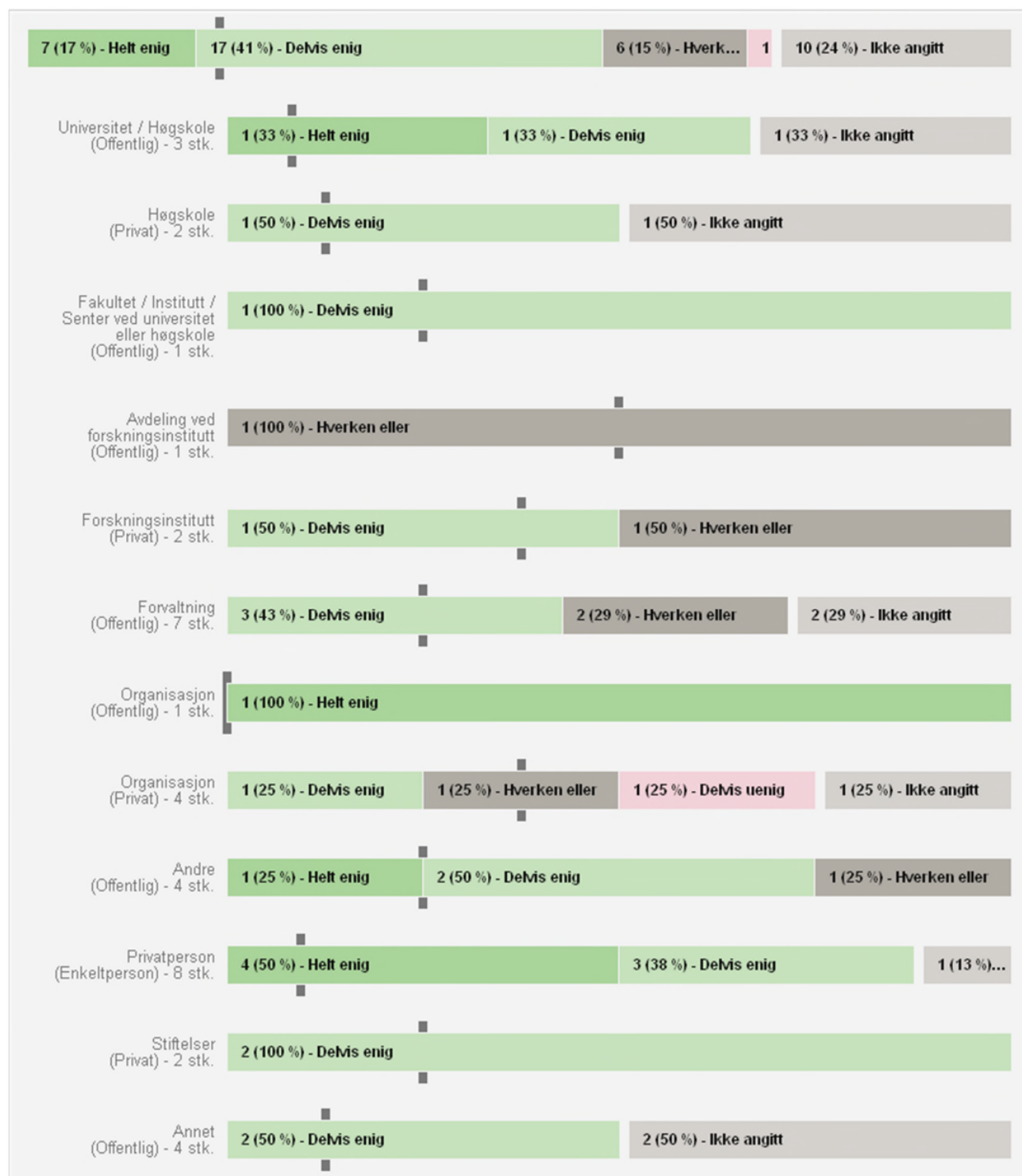
Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Anika Kurshed	Delvis enig
Mathilde Hellum	Delvis enig
Michelle Justad	Delvis enig
Hanne Kristine Stabursvik	Helt enig
Odd Sverre Westbye	Helt enig
Siri Merete R. Johannessen	SE 1b Helt enig
Tone Bakke	Helt enig

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	Delvis enig
Stine Sofies Stiftelse	Delvis enig

Annet (Offentlig)	Svar
Prosjektet Godt begynt - barn og unge i Agder (Partnere er Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus, NORCE, Kristiansand kommune)	Delvis enig Det bør i hovedmålet inngå ikke bare samarbeid med barn og unge, men også med familie og nettverk til barn og unge. Det bør også spesifiseres at det ikke bare handler om hjelpetiltak overfor barn og unge, men vel så mye om forebyggende innsats i de miljøer og familier barn fødes inn i og vokser opp i.
Kompetansesenter rus-Midt-Norge	Helt enig

13 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 3. Anbefalinger og forslag til tiltak. Har du forslag til tiltak for å oppnå disse målene?

Kommentar til 3 Mål og anbefalte tiltak

- Etablering av obligatoriske fellesemner på tvers av grunnutdanninger regionalt blir for vanskelig å administrere. Vi mener at felles undervisning om felles tematikk er et langt bedre og gjennomførbart alternativ.
- Nasjonale digitale læringsressurser og plattformer anbefales koordinert med de allerede eksisterende organene i helse- og sosialutdanningene. Vi anbefaler at det ikke etableres for mange plattformer som skal forsøke å fylle samme behov for de samme utdanningene.
- Gitt kravene om forskningsbaserte utdanninger, anser vi dette kravet for allerede oppfylt.
- Obligatoriske samarbeidsuker må være nøye tilpasset de ulike utdanningenes læringsutbyttebeskrivelser og kunnskapsnivå for å sikre alle studenters læringsutbytte. Også de studenter på utdanninger som allerede har høy kompetanse på dette området.

Det omfattende arbeidet som er gjort med nye retningslinjer for BSV-utdanningene, Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet, samt Barne- og familiedepartementets påfølgende høring innebærer endringer både når det gjelder praksisavtaler, veiledningskompetanse, tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS) og hvor studenter skal ha praksis. Det gjøres også fortløpende vurderinger av praksisplasser.

Fra et sosialfaglig perspektiv er forslaget til innhold i felles tematikk interessant. Samtidig gjør vi oppmerksom på at deler av denne tematikken krever mer kompetanse enn man oppnår gjennom relativt korte opplæringskurs slik det her blir skissert. Eksempelvis vil det å «gå bak symptomene og lete etter årsak sammen med barnet» i tilfeller som gjelder vold, omsorgssvikt og alvorlige belastninger, ligger til barneverntjeneste og politi å undersøke. Man må være varsom med å skape et inntrykk av at alle profesjoner som møter barn kan utvikle kompetanse de faktisk verken har, eller skal ha.

Når man skal implementere felleselementer på tvers av utdanninger, er det viktig å ta hensyn til hva som allerede eksisterer av kunnskapsgrunnlag i den enkelte utdanning. Det er vår erfaring at man i slike felles uker fort kommer i en situasjon hvor studenter ved noen utdanninger bare får repetert kunnskap, i stedet for å bygge videre på eksisterende kunnskap og dermed utvide og utfordre studentene der de er, i sine respektive utdanninger. I stedet for å implementere opplegg top-down slik dere her presenterer, anbefaler vi å ta utgangspunkt i de eksisterende emner og studieprogram og se hvor det er naturlig å gjennomgå tematikk i fellesskap. Det må tas hensyn til at utdanninger er ulike og ulik strukturerte.

Universitetet i Oslo/
Institutt for
Spesialpedagogikk

Helt enig

Tiltakene som omtales er mange, varierte og relevante. Her kommenteres det spesielt to områder:
Tiltak 3.1.1. Det er en god ide å definere obligatorisk fellesemne på tvers av utdanningene. Spørsmålet er imidlertid hvor omfattende et slikt emne skal være. Defineres det som et stort emne med mange studiepoeng, vil det kunne være utfordrende å innpasse dette i det enkelte studieprogram. Det må også defineres om dette skal være på BA- eller MA-nivå, eventuelt som etter- og videreutdanningstilbud.
Tiltak punkt 3.3.5 om å lovpålegge praksisarenaer til å ta imot studenter er viktig skritt og en grunnleggende forutsetning for å sikre at alle studenter kan oppnå relevant praktisk erfaring gjennom sin studieperiode. Rapporten fremhever det spesielle med Koronasituasjonen. En av de største konsekvensene under nedstenging og i etterkant, er begrenset tilgang til praksisplasser. Nasjonale føringer for hvordan UH -sektoren og arbeidsliv kan samarbeide om og opprettholde/utvikle gode praksisformer innenfor gjeldende smittevernregler sikrer både utdanningskvalitet og bygger gjensidig kompetanse mellom praksisfelt og utdanningsarenaer i den aktuelle situasjonen. Som rapporten påpeker er praksis et av de viktigste område i utdanningene for å kunne ivareta godskikkethetsvurderinger.

Høgskole (Privat)

Svar

Høgskolen i Molde

Delvis enig

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)

Svar

USN, HS, IHSV,
Programforum
barnevern

Delvis enig

i del 3.1. presenteres flere god forslag:

I: undervisningsoplegg på tvers av utdanningene var etter vår erfaring enklere (og ble derfor oftere benyttet) for et par 10-år siden. Økningen av antall studenter på de fleste utdanningsprogrammer er en av årsakene til at dette er krevende å gjennomføre på en hensiktsmessig måte. Vi støtter allikevel forslaget.

II: Det arbeides med å bygge opp flere digitale læringsplattformer rettet mot høyere utdanning (med inspirasjon fra bl.a. NDLA). DIKUs prosjekt LOVU er et eksempel på dette. Når det gjelder *Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon*, er vi enige i at det er et behov for å bygge opp en slik plattform. En av målsettingene for Mitt Liv Utdanning er å bidra til dette, og vi ønsker slik sett å delta aktivt i dette arbeidet.

(punkt V bør som tidligere nevnt omhandle masterutdanningene)

**Avdeling ved
forskningsinstitutt
(Offentlig)**

Svar

Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE

Hverken eller

Se kommentarer under punkt 4

**Forskningsinstitutt
(Privat)**

Svar

Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge (NUBU)

Hverken eller

Styrking av samarbeid på tvers av fag- og tjenesteområder Arbeidsgruppen for delrapporten foreslår en kraftig innsats for å ruste opp kompetansen som fremmer samarbeid mellom morgendagens og eksisterende praksisutøvere. Hovedsakelig vektlegges en målrettet tilrettelegging for at deltakerne på utdanningene skal lære og anvende samarbeid på tvers av fag- og tjenesteområder for å møte behovene til utsatte barn og unge på en mer helhetlig og effektiv måte. Intensjonen om å styrke utdanningene for et bedre samarbeid er utvilsomt et viktig innsatsområde, men må behandles langt mer konkret og handlingsrettet enn hva som legges opp til i delrapporten for at det ikke skal forbli med intensjonen.

Gitt at utdanningene er målrettet mot spesifikke områder ved barn og unges læring og utvikling og at utsatte barn og unge er en svært heterogen gruppe med mange og ulike behov for støtte i sin læring og utvikling, er det nødvendig at de skisserte tiltaksforslagene om nasjonalt kunnskapsgrunnlag og stedlige tverrfaglige arbeidsgrupper gis et konkret innhold som beskriver *hvordan, for hvem og om hva* tverrfaglig samarbeid skal omhandle.

Etter NUBUs oppfatning bør delrapporten mer spesifikt vektlegge behovet for å styrke utdanningenes opplæring i og bruk av forskningsbasert kartlegging for tidlig og treffsikker identifisering av tiltaksbehov, tiltaksutforming, -gjennomføring og -oppfølging av utsatte barn og unges læring og utvikling. Dette må vektlegges både i forskning, utdanning og praksis.

NUBU har gjennom de siste 20 årene utviklet og implementert flere forskningsbaserte tiltak for å fremme god utvikling for utsatte barn og unge som nettopp vektlegger samarbeid mellom ulike fag- og tjenesteområder.

Videre bør det i praksisperioden under utdanningene, for

eksempel til barnevernspedagoger, legges til rette for praksis ved tjenestesteder som benytter seg av kunnskapsbaserte tiltak. Dette både for å få erfaring med hvordan disse tiltakene fungerer i praksis, så vel som kjennskap til kunnskapsbaserte tiltak som sådan.

Det vil også kunne være en fordel med mer utstrakt kontakt mellom studenter og kompetansesentre, for eksempel gjennom hovedfagsoppgaver og/eller forskning.

Betydningen av barn og unges stemme i utforming og gjennomføring av tiltak

Temaet omhandles gjennomgående i delrapporten. Det er bra, men det er viktig å nyansere i hvilke sammenheng og på hvilke måte det kan og skal skje slik at utsatte barns og unges stemme blir hørt og tatt på alvor uten at de som allerede er hardt belastet får et økt problemtrykk.

Mer spesifikt behandles temaet i delrapporten om utdanning under pkt. 3.3.4 om å involvere barn og unge i system som skal sikre skikkethet hos studenter og veiledere. NUBU støtter opp om barn og unges stemme, men når det gjelder skikkethetsvurderinger av ulike profesjonsutøvere må det legges til grunn objektive kriterier for hvordan skikkethet skal defineres og vurderes.

Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress

Delvis enig

Overordnet synes vi dette er en ambisiøs rapport som peker på mange viktige mangler eller forbedringsområder i grunnutdanningene nå det gjelder kunnskap og ferdigheter knyttet til arbeid med utsatte barn og unge. Vi synes forslaget om en digital læringsressurs som er et dynamisk verktøy som kan oppdateres i tråd med ny kunnskap er en svært god ide. En slik læringsplattform kan også lett tilpasses de ulike studieretningenes særegenhet samtidig som denne særegenheten blir sett opp i mot de andre profesjonenes rolle. Et annet forslag vi er særlig positive til, er forslaget om flere kombinasjonsstillinger, hvor man både får praksis og forskning / undervisningserfaring (en fot i begge leire). Dette er et forslag som gjennom ordninger som for eksempel offentlig PhD relativt raskt burde kunne implementeres i større grad. Og at offentlig PhD-løp burde oppmuntres for å styrke det utvalget etterspør av fagkunnskap som krysser forskning og praksis. Vi tenker i likhet med arbeidsgruppen at praksis og veiledning er sentrale komponenter for å ruste studenter i grunnutdanningene til å jobbe med utsatte barn og ungdom senere i yrkeslivet, og at spesielt veiledningen bør foregå over tid, også etter endt studietid. Samtidig etterspør vi mer spesifisering av hvordan tiltakene kan gjøres/se ut i praksis. Vi savner en konkretisering av forslagene som løftes frem, og vi etterspør også en grundigere redegjørelse for hva som må til for at forslagene

som fremmes i delrapporten skal kunne gjennomføres. I det følgende vil vi ta for oss noen punkter vi tenker kan utdypes, presiseres eller vurderes i henhold til dagens struktur for UH-sektoren og spredningen i de studieretninger som potensielt omfattes av rapporten.

Felles kunnskap og forståelse – foreslåtte tiltak

Vi synes noen av de foreslåtte tiltakene høres veldig gode ut samtidig som vi etterspør nærmere spesifisering av de andre. Forslag (i) om obligatoriske fellesemner er bra, men slik UH-sektoren fungerer i dag er det stor selvbestemmelse på hvert studiested i hvilke emner som tilbys så fremt de dekker grunnleggende krav for utdanningene. Fellesemner på tvers av studier og studiesteder høres derfor ut som vanskelig å oppnå innenfor dagens struktur. Det vil også være stor variasjon på ulike studiesteder i kompetansen som ansatte besitter på dette tema. Vi mener at det bør fremgå hva som legges i ordet fellesemne. Innebærer dette innhold i undervisningen, eller kun føringer på at grunnutdanningene skal dekke visse lærings-, kunnskaps-, og ferdighetsmål knyttet til barn og unge som er utsatte. Det siste ville være mer gjennomførbart. Samtidig må det anerkjennes at de ulike grunnutdanningene benytter kunnskapen om utsatte barn og unge på ulike måter i sin praksis, derfor vil det være av betydning at studentene på de enkelte studieretningene gis mulighet til å lære om hvordan kunnskap om utsatte barn og unge er relevant for deres praksis. Eksempelvis vil lærerutdanningene ha kunnskap om hvilken betydning kunnskap om utsatte barn og unge har for deres pedagogiske samfunnsoppdrag. Samtidig som, slik arbeidsgruppen så fint redegjør for, kjennskap til andre faggruppers praksis er viktig sett fra et tverrfaglig perspektiv. Vi lurer også på om det er mulig presisere hvordan en bred høring av emneplaner, pkt 3.3.1: tiltak A, skal kunne gjennomføres og hvem som skal sikre at dette gjennomføres på en enhetlig måte på tvers av studiesteder.

Den lokale koordineringen på tvers av studieretninger på studiestedene høres veldig rimelig ut, og det burde være mulig å få til. Det er veldig mange studiesteder som vil omfattes av disse planene. Hvordan vil gjennomførbarheten av nasjonale samlinger og koordinering på tvers av studiesteder være? Dialog med lærestedene er viktig i dette arbeidet, men vil nasjonale møter med alle være formålstjenlig? Her er det viktig at det ikke oppstår pulverisering av ansvar, men at det forankres lokalt hvis det skal gjennomføres. Slik regionale og nasjonal grupper fremstilles i rapporten nå er det også litt uklart om regionale grupper refererer til lærestedene eller til regioner som kan omfatte flere læresteder. I Oslo er det eksempelvis mange studiesteder som kan inngå i en region. Dette er litt uklart i rapporten. Noen steder virker det som regioner refererer til læresteder, da blir kanskje ordet regioner litt misvisende?

Utdanning, utdanneren og tverrprofesjonell utdanning

Praksisfeltet og utdanningene har som utvalget skriver mye å lære av hverandre. For å styrke utdanningene på feltet utsatte barn og unge, er det viktig at utdannere tilbyr relevant kunnskap om

praksisfeltet til studentene. Både gjennom at utdanneren er oppdatert på praksisfeltet og at ansatte i praksisfeltet får mulighet til å hospitere i UH-sektoren. I rapportens pkt. 3.2.4: Tiltak D. og 3.2.7 Tiltak G etterspør vi litt mer omtale av hvordan slik gjensidig hospitering (praksis til UH-sektor og omvendt) kan gjennomføres. Hvem skal ha ansvaret for denne gjensidigheten, UH-sektoren eller praksisstedene? Hvem i praksisfeltet skal kunne hospitere i UH-sektoren, skal spesifikk kompetanse vektlegges? I noen utdanninger er kunnskap om utsatte barn og unge og deres familier veldig sentral (f. eks., barnevernspedagog, sosionom, vernepleier og til dels lærerutdanningene), mens i andre utdanninger utgjør tematikken en mye mindre del av det som skal inngå i utdanningen. I tillegg er utdanningsforløpene svært ulike blant annet i lengde. Hvordan er det tenkt at det vil være mulig med utstrakt bruk av praksis og hospitering knyttet til utsatte barn og unge der tematikken ikke er sentral, men like fullt viktig. Hospitering på mange av praksisstedene kan resultere i relativt lite tilfang av utsatte barn og unge, mens på andre praksissteder vil det være rikelig med møter med barn i denne gruppen som studentene kan få mulighet til å observere og få veiledet praksis med. Nyanseringer knyttet til disse ulikhetene mellom studieretninger og studiesteder kunne være nyttig.

Forvaltning (Offentlig)

Svar

Helsedirektoratet

Hverken eller

3.4.3 Tiltak for ledere - Det bør jobbes for i større grad ha tverrsektorielt samarbeid inn i kommunale og statlige lederkontrakter og som en del av lederevalueringene.

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd og
Oppvekst og utdanning
Bydel Stovner

Hverken eller

Delvis enig

3.1.1. Tema I: Profesjonsrollen. Her bør det tydeliggjøres at det i alle utdanningene er behov for generell systemkunnskap og evne til orientere seg i offentlige organisasjoner og juridiske bestemmelser, herunder taushetsplikt og opplysningsplikt. Jus som fagfelt bør være tydelig til stede i utdanningene, i og med at de fleste vil bli sysselsatt i lovpålagte tjenester. At profesjonsutøvere må være bevisst om avveiningen mellom barns rett til privatliv og avvergingsplikten bør komme fram som juridisk aspekt i alle utdanninger på oppvekstfeltet.

3.2.4 Tverrprofesjonell samhandling og samarbeid. Taushetsplikt framholdes i svært mange sammenhenger som en av de tydeligste barrierene for vellykket samhandling og samarbeid mellom tjenester (se over). Også under dette punktet bør man understreke behovet for kompetanseheving i utdanningene angående bestemmelsene for taushets- og opplysningsplikt.

Korus-Sør

Delvis enig

De fire store temaene vold, traumer, rus og svikt **hører hjemme i opplæringsplanen** fra barnehage til videregående. **Det er HMS opplæring for barn:** å lære dem om hva de skal gjøre de når voksne svikter.

De fire store temaene bør inn utdanningene som fellesemner, sammen med kunnskap om utviklingspsykologi og hvordan å snakke med barn vi er bekymret for

Delvis enig

Stavanger kommune,
direktørområdene
Helse og velferd samt
Oppvekst og utdanning

**Organisasjon
(Offentlig)**

Svar

Bergen kommune

Helt enig

Bergen kommune foreslår at det opprettes felles enheter i tverrfaglige praksisfelt. Disse skal vurdere ny kunnskap, prøve ut/pilotere og evaluere utrulling av nye metoder, legge til rette for kompetanseutvikling og øving på tvers av tjenester. Slike avdelinger kan bidra til at kunnskapsbasert praksis og tjenesteutvikling etterspørres i større grad, og vise resultater gjennom både menneskelige og økonomiske gevinster.

Bergen kommune foreslår at det må være en tydelig linje og samarbeid mellom høyskoler/universitet og praksisfeltet med gjensidig informasjonsdeling.

**Organisasjon
(Privat)**

Svar

KS

Delvis uenig

Noen av forslagene mangler alternative løsninger; Eks:

- lovfesting av at tjenestesteder skal ta i mot studenter: hva med å prøve incentiver og positive virkemidler først?
- Kombinerte stillinger (utdanningsinstitusjon og tjenestested): det kan bli litt krøll hva gjelder arbeidsgiveransvar og styringsrett – hva med å prøve ut samarbeidsløsninger, evt hospitering, frikjøp, phd eller to deltidsstillinger?
- Innføring av obligatorisk veiledning av nyutdannede – igjen hva med positive virkemidler/incentivordninger?

Fellesorganisasjonen -
FO
Utdanningsforbundet

Hverken eller

Delvis enig

Anbefalinger og forslag til tiltak. Har du forslag til tiltak for å oppnå disse målene?

Den enkelte institusjon er juridisk ansvarlig for de lærerutdanningene institusjonen tilbyr. Dette betyr at samme lærerutdanning tilbys ved alle institusjonenes studiesteder rundt om i landet. Forutsetter tiltakene samhandling mellom virkelige studenter kan det være langt mellom de ulike studiestedene og utdanningene det kan være aktuelt å samarbeide med kan ligge langt unna. Det bør åpnes for en kombinasjon av digitale og fysiske opplegg.

Videre foreslås et nasjonalt nettverk bestående av representanter fra regionale arbeidsgrupper og relevante nasjonale aktører. I et slikt nettverk må alle nasjonale aktører være representert. Det er viktig at lærere, en yrkesgruppe som tilbringer mye tid med utsatte barn og unge er godt representert i regionale arbeidsgrupper, nasjonalt nettverk og i tverrfaglig lokal arbeidsgruppe. Lærerstemmen vil bidra til å høyne relevansen på opplegget.

Tatt institusjonenes autonomi i betraktning; hvilken rolle og mandat har dette nettverket? Om det etableres et fellesemne vil det fremdeles være opp til den enkelte institusjon om de ønsker å legge emnet inn i utdanningen, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-5 tredje ledd.

Utdanningsforbundet mener at alle universiteter og høyskoler skal ha høy faglig autonomi. Dette innebærer rett til å prioritere eget forskning og utviklingsarbeid og fastsette innholdet i egne studietilbud.

Etablere et fireårig prosjekt for implementering og evaluering av foreslåtte tiltak

-

I rapporten foreslås å etablere et fireårig prosjekt for implementering og evaluering av foreslåtte tiltak. Som nevnt over er et slikt prosjekt ikke i overensstemmelse med den faglige autonomien tildelt institusjonene i universitet og høyskoleloven. Det er opp til institusjonene selv å fastsette innhold og organisering i studiene de tilbyr. Utdanningsforbundet mener at det finnes andre måter å styrke kompetansen om utsatte barn og unge på samtidig som institusjonenes autonomi opprettholdes. Det er av stor betydning at representanter for lærere og ledere i skole og barnehage er del av slike regionale arbeidsgrupper og det nasjonale nettverket. Personene som representerer profesjonen må ha overordnet kunnskap om variasjonen både i skoler og barnehager og ikke minst i de ulike lærerutdanningene - for slik å kunne uttale seg på vegne av lærerprofesjonen som helhet.

Andre (Offentlig)

Statped

Svar

Hverken eller

Under tiltak mener vi også at rapporten bør vektlegge kunnskap om Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

<p>BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende KoRus-Øst</p>	<p>Denne konvensjon har som formål å fremme, verne om og sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne full og likeverdig rett til å nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter, og å fremme respekten for deres iboende verdighet. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er blant annet mennesker med langvarig fysisk, mental, intellektuell eller sensorisk funksjonsnedsettelse som i møte med ulike barrierer kan hindre dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på lik linje med andre.</p> <p>Delvis enig</p> <p>For å sikre målene må det forankres i lovverk, forskrifter og finansieringsmodeller.</p> <p>Delvis enig</p>
<p>Barne- og familieetaten, Oslo kommune</p>	<p>Konkrete tiltak kan være å benytte SIM lab i større utstrekning og gjøre dette til del av studenters grunnutdanning sammen med praksisfeltet.</p> <p>Helt enig</p> <p>Forslag om tiltak for nyutdannede (3.4, 1) og for praktikere (3.4, 2) som gjelder veiledning. Vi anbefaler at forslaget om veiledning gjelder begge grupper, og at man alltid bør motta veiledning når man jobber med utsatte barn og unge.</p>

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
<p>Anika Kurshed</p>	<p>Delvis enig</p> <p>3 i rapporten beskriver både mål og tiltak Her er det veldig mye bra 3.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon KJEMPEBRA og spesielt 3.1.1. men også resten av 3.1 3.2.3 KJEMPEBRA 3.2.4 KJEMPEBRA 3.2.5 KJEMPEBRA 3.2.6 KJEMPEBRA 3.3.4 KJEMPEBRA</p>
<p>Mathilde Hellum</p>	<p>Delvis enig</p> <p>Her er det veldig mye bra 3.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon KJEMPEBRA og spesielt 3.1.1. men også resten av 3.1 3.2.3 KJEMPEBRA 3.2.4 KJEMPEBRA 3.2.5 KJEMPEBRA</p>

Michelle Justad	<p>3.2.6 KJEMPEBRA 3.3.4 KJEMPEBRA Delvis enig</p> <p>3 i rapporten beskriver både mål og tiltak Her er det veldig mye bra 3.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon KJEMPEBRA og spesielt 3.1.1. men også resten av 3.1 3.2.3 KJEMPEBRA 3.2.4 KJEMPEBRA 3.2.5 KJEMPEBRA 3.2.6 KJEMPEBRA 3.3.4 KJEMPEBRA</p>
Hanne Kristine Stabursvik	<p>Helt enig</p> <p>3 i rapporten beskriver både mål og tiltak Her er det veldig mye bra! 3.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon KJEMPEBRA og spesielt 3.1.1. men også resten av 3.1 3.2.3 KJEMPEBRA 3.2.4 KJEMPEBRA 3.2.5 KJEMPEBRA 3.2.6 KJEMPEBRA 3.3.4 KJEMPEBRA</p>
Odd Sverre Westbye	<p>Helt enig</p>
Siri Merete R. Johannessen	<p>Se 1b Helt enig</p>
Tone Bakke	<p>Helt enig</p>

Stiftelser (Privat)	Svar
Forandringsfabrikken	<p>Delvis enig</p> <p>Her er det veldig mye bra. 3.1 Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon KJEMPEBRA og spesielt 3.1.1. men også resten av 3.1 3.2.3 KJEMPEBRA 3.2.4 KJEMPEBRA 3.2.5 KJEMPEBRA 3.2.6 KJEMPEBRA 3.3.4 KJEMPEBRA</p>
Stine Sofies Stiftelse	<p>Delvis enig</p>

Annet (Offentlig)	Svar
--------------------------	-------------

Kompetansesenter rus-
Midt-Norge

Delvis enig

Det bør undervises i modeller for samhandling, eksempelvis BTI.

Prosjektet Godt begynt
- barn og unge i Agder
(Partnere er
Universitetet i Agder,
Sørlandet sykehus,
NORCE, Kristiansand
kommune)

Delvis enig

En tydeliggjøring av krav til forskningsaktivitet innenfor feltet utsatte barn og unge og deres familier for å øke utdannelsens kompetanse og evne til å tilby forskningsbasert undervisning kan være en vei å gå, jmf. kommentar 1b.

Det er også viktig ikke bare å utdanne til felles forståelse (som i seg selv er viktig), men også i profesjonsspesifikke/-relevante verktøy for kunnskapsbasert praksis innenfor eksisterende tjenester. Det handler om hvilke verktøy fastleger, jordmødre, helsesykepleiere, barnehagelærere og lærere benytter seg av innenfor sitt mandat. Dette kan bidra til å identifisere, intervensere og koordinere innsats overfor utsatte barn tidligst mulig, på riktig nivå og i samarbeid med foreldre og andre relevante profesjoner.

Ti andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: 4. Har du flere kommentarer til rapporten?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU, Institutt for sosialt arbeid (flere innspill kommer fra NTNU, men innspill er koordinert av ledelse ved NTNU)	Det er kunnskapssynet som delrapporten implisitt bygger på som det er vanskelig å slutte seg til. Dette gjelder flere av delrapportene, og formatet for høringsuttalelsen blir vanskelig fordi vi ikke får gitt tilbakemelding på helheten av de fire rapportene. Henviser derfor til kommentarer vi har gitt også på delrapport om forskning og delrapport om ledelse.
Høgskole (Privat)	Svar
VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for sosialfag	Særlig i rapporten om utdanning rapport 2 (og rapport 4) om å bruke forskningsbasert kunnskap i praksis synes vi det mangler henvisning til aktuelle politisk føring når det gjelder samarbeidslæring, og offentlige utredninger mangler.
Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
USN, HS, IHSV, Programforum barnevern	Flere steder i rapporten etterlyses eller foreslås "monitorering" av ulike prosesser som utfordring eller forslag. Vi vil hevde at "monitoreringen" allerede er/vil være ivaretatt av NOKUT når det gjelder å følge opp de ulike utdanningenes ivaretagelse av lover, forskrifter og retningslinjer. Fokuset i rapporten bør derfor rettes mot utvikling av kunnskap og undervisningsopplegg (deriblant praksisstudier) og gjennom dette legge til rette for at studentenes samlede læringsutbytte. Lykke til med det videre arbeidet.
Avdeling ved forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Høringssvaret sendes inn på vegne av sentrene RKBV Vest og GAMUT samt forskningsgruppen Arbeidsliv og inkludering i avdeling HELSE, NORCE	2. Utdanning for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis Innledningsvis blir det gitt en definisjon av utsatte barn og unge som er gitt i mandatet for prosessen til grunn for rapporten. Vi viser til våre kommentarer til delrapport 1 i forhold til de begrensninger slik definisjon innebærer i tilnærmingen på problemstillingene som ønskes belyst og fokusert på. Rapporten tar utgangspunkt i grunnutdanninger samt etter- og videreutdanninger på universitets- og høgskolenivå uten å

beskrive hvilke utdanninger som inkluderes i vurderingene. Oppgitte kilder peker i stor grad på barnevernspedagogutdanningen og det er uklart i hvilken grad andre utdanningsløp er systematisk vurderte i rapporten. Det er nødvendig at rasjonale for tiltak og utviklingsplaner for innhold i utdanninger ikke bare inkluderer sosionom-, vernepleier- og barnevernspedagogutdanningene men også helsefaglige utdanninger, lærer- og barnehagelærerutdanninger samt profesjonsutdanninger som medisin og psykologi. Vi ønsker å spille inn betydningen av at regionale kunnskaps- og kompetansesentrene, som for eksempel RKBU Vest, blir aktivt omtalt som sentrale fagmiljø i den nasjonale innsatsen for forskning og utvikling rettet mot utsatte barn og unge. Sentrene med sine fagmiljø vil være svært viktige for kapasitetsbygging mellom fagmiljøene. Derfor bør sentrene inkluderes i forskning og utvikling knyttet til for eksempel nye rammeplaner og innhold i formelle og uformelle utdanningsløp samt i regionalt og nasjonalt samarbeid mellom aktuelle aktører. Kunnskaps- og kompetansesentre med tilskuddsbrev fra Hdir og Bufdir arbeider allerede med tjenestestøtte i tett samarbeid med ulike tjenester i kommunene. Arbeidet inkluderer både forskning, tjeneste- og kompetanseutvikling samt utdanning. Utvikling av dette arbeidet skjer i tett samarbeid med tjenestene og ofte i samarbeid med andre kunnskaps- og kompetansesentre samt flere andre aktører som for eksempel UH sektoren, Fylkesmannsembetene og Fylkeskommunene. I tillegg finnes det andre aktører og sentre med fokus på forskning og utdanning for målgruppen som det er viktig å inkludere. Et eksempel er GAMUT (Griegakademiets senter for musikkterapiforskning) og deres satsing på musikkterapi både innen forskning og utdanning. I del 2 beskrives nåsituasjonen gjennom fokus på fire forhold, følgende er korte kommentarer til disse.

Vi er enige i de forhold som trekkes fram i 2.1, men mener at disse bør utdypes og eventuelt utvides. Det presiseres i innledningen at beskrivelsene er basert på gruppemedlemmenes faglige bakgrunn og erfaringer. Vi mener at for å få et godt oversiktsbilde er det nødvendig å gjøre en kunnskapsoppsummering av situasjonen og på bakgrunn av den trekke ut hovedutfordringene.

I 2.2 problematiseres forholdet mellom UH-sektorens realisering av emner knyttet til utsatte barn og unge og de nasjonale føringene for emnene. Det vises til at realiseringen i utdanningen kan være det svake leddet i forbindelsen mellom oppdatert kunnskap og det studentene lærer. Her vil vi som kunnskapscenter spille inn at denne alvorlige utfordringen bør avhjelpest ved at spisskompetante fagmiljø er med på kapasitetsbyggingen. Det påpekes ulik type ressursknapphet i UH som kan være kritisk for studentenes læring, bl.a. såkalt «tematrengsel», men som kunnskapscenter med oppdrag rettet mot sårbare barn og unge spesielt, vil vi være med å sikre emnenes udiskutable plass i utdanningen.

2.3 Vi er enige med utvalget at det viktig å sette søkelys på praksis i utdanningene. Det er i liten grad mulig å vurdere utredningen som er gjort knyttet til praksisstudier og dermed å konkludere knyttet til behov for endringer. Det vil for flere fagforeninger og utdanningsløp være kontroversielt å lovfeste praksisplikt og det er derfor nødvendig med videre undersøkelser hvordan praksisstudier kan styrkes.

2.4 Også i gjennomgangen av dette punktet savnes det henvisninger og diskusjon til sentrale politiske og strategiske dokument knyttet til livslang læring, organisering, innhold og læringsmåter. Vi mener at det er viktig at det finnes ressurser både for utvikling av veiledning i tjenestene og muligheter for livslang læring. Det er behov for utredning og forskning for å utvikle gode metodikker som sikrer ansatte i tjenestene oppdaterte utdanningstiltak som er tilpasset deres organisasjoner og arbeidsfelt. Et eksempel på nylig dokument å ta utgangspunkt i er den nasjonale faglige retningslinjen "Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge", publisert 03.12.19 av Helsedirektoratet. Retningslinjen tar for nettopp hva kommunenes ledelse bør sikre av kunnskap i tjenestene på feltet.

På alle disse punktene mener vi det er viktig at kunnskapssentrene er synlige og omtales som samarbeidspartnere på linje med UH-sektoren. Det vil gjelde for den målgruppen som spesielt studentene er, men også i høy grad for målgruppen «nøkkelpersoner i kommuner og fylkeskommuner, slik som ledere, planleggere og politikere», slik det påpekes i innledningen av delrapporten.

Når det gjelder kapittel 3 mål og anbefalte presiseres det innledningsvis at hovedmålet er å gi studenter felles kunnskapsgrunnlag og forståelse for å kunne samarbeide med barn og unge som har det vanskelig og med kollegaer i andre profesjoner. Vi er enige i at dette er viktig fokus, men at tiltakene skissert må arbeides mer med. Vi mener at det ikke er nok å sikre at utdanninger nytter seg av oppdatert forskning, men at det også er viktig å etablere utdanningsforskning med fokus blant annet på fagdidaktikk i fagene, undervisningsmetodikk og læringsutbytte i praksis. I tillegg bør didaktikk med fokus på samhandling, samarbeid og tverrfaglig og flerfaglig fokus utvikles og etter hvert evalueres.

3.1 Vi mener at fokus bør være på å systematisere og oppdatere kunnskapsgrunnlaget før endringer gjøres i utdanninger. Forslaget om fellesemner på tvers av grunnutdanninger krever blant annet systematisk gjennomgang av utdanningene samt presisering av hvilke utdanninger dette skal gjelde for. I tillegg er det viktig å nytte evalueringer gjort av tverrfaglige utdanningsløp som Videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge i arbeidet.

Det anbefales å opprette en felles digital, nasjonal læringsressurs. Vi er enige i det er nødvendig å utvikle flere digitale læringsressurser. Det finnes allerede flere slike ressurser knyttet til flere av tematikkene som er opplistet. Det som er viktig i utviklingen av nettressurser er at de er klart definerte med

læringsmål og tilgjengelig i læringsstier som tar vare på forskjellige læringsmåter og veiledning underveis. Og det er viktig at det etableres systematiske evalueringer til ressursene som sikrer kvalitet og utvikling videre.

Forslaget om å etablere arbeidsgruppe tilknyttet hvert studiested ser vi ikke nytten av, da arbeidsgrupper ikke nødvendigvis vil bidra til å studentene får mer utbytte knyttet til samarbeid i tjenestene. Men vi er enige i at det er viktig med lokal/regional oversikt over behov for kompetanseutvikling. Fellesemner bør forankres i rammeplaner og studieplaner samt som krav til ansatte i UH sektoren å arbeide fram gode metoder for dette. I tillegg til dialog med Fylkesmannen og kommunene vil dialog og samarbeid med kunnskaps og kompetansesentre være avgjørende da sentrene allerede besitter erfaringer, metodikker med tverrfaglig, flerfaglig og tverretatlig samarbeid med tjenestene. Når det gjelder tiltakene i punkt 3.2 er vi enige i rasjonale for disse og at det skisseres mange gode forslag det bør arbeides videre med. Vi mener også her at det er viktig når nye tiltak og arbeidsmåter utvikles at det samtidig legges til rette for evaluering og forskning knyttet til disse.

Praksisstudier i utdanningsløp er viktige for blant annet innøving av ferdigheter og erfaringer samt arena for å arbeide med tverrfaglig og flerfaglig samarbeid. Praksisstudienes plass i utdanningene må sikres, og vi støtter det som skrives at disse studiene styrkes med klare læringsmål og evalueringsmetodikk. En annen måte å knytte sammen praksis og studier på er gjennom prosjektoppgaver i studieløpet. Her vil det være viktig at oppgavene kan knyttes til utdannerens forskning og eller behov og direkte samarbeid med tjenestene om å belyse aktuelle problemstillinger i praksisfeltet. Samarbeid med praksisfeltet er avgjørende og så og kravene til praksisveileders kompetanse og erfaring. Kombinasjonsstillinger i praksis og utdanningssektoren og/eller i kunnskaps- og kompetansesenter anbefales.

Vi er enige i at det er viktig å ivareta nyutdannede, at de sikres faglig veiledning og at det legges til rette for livslang læring og etter og videreutdanning. Vi er også enige i at det samtidig er viktig å samarbeide med ledere i tjenestene knyttet til tjenesteutvikling gjennom livslang læring. Igjen vil vi påpeke nasjonale retningslinjer og ulike meldinger til stortinget som fokuserer tilrettelegging av dette. Det er også nødvendig å arbeide med arbeidstakers rettigheter knyttet til livslang læring og tilrettelegging av dette på arbeidsplassene. Kunnskaps- og kompetansesentre arbeider mye med nettopp kompetanseutvikling i samarbeid med ansatte i tjenestene og her vil godt samarbeid mellom UH sektoren og sentrene om fagutviklingen, læringsressursene og måter å samarbeide med tjenestene på være avgjørende for godt resultat.

Øvrige kommentarer delrapport utdanning – Barn og Unge 21 strategi:

Avgrensning av studieretninger

Innledningsvis står det i rapporten «Vi har ikke avgrenset oss til noen få studieretninger, men anbefaler brede tiltak.» (s. 5). Det er mange utdanninger som omfattes av denne strategien om utdanning, og vi kan forstå at det er vanskelig og utfordrende å definere hvilke utdanninger denne rapporten skal gjelde for. Samtidig tror vi rapporten ville tjent på at man anerkjenner store forskjeller i utdanningsforløp mellom de ulike studieretningene som potensielt kan omfattes av rapporten. Regjeringen definerer grunnutdanningene innenfor helse- og sosialfagene som «helse- og sosialfagene tilbys ved universiteter (eksempelvis medisin, ernæringsfysiologi, odontologi og psykologi) og høyskoler (eksempelvis fysioterapi, ergoterapi, sykepleie, sosionom og vernepleier) og innenfor videregående skole – og opplæring (eksempelvis helsefagarbeider, apotektekniker, ambulansarbeider).»

(<https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/innsikt/helse--og->

[sosialpersonell/innsikt/grunnutdanning/id481888/](https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/innsikt/helse--og-sosialpersonell/innsikt/grunnutdanning/id481888/)). I tillegg kommer barnehagelærer-, lærer-, og lektorutdanningene. Utdanningsforløpene har ulik varighet, ulik struktur og ulik tilknytning til praksissteder. For eksempel er medisin- og sykepleierutdanningene i større grad tilknyttet helseforetakene, særlig gjelder dette den sterke koblingen mellom landets 4 medisinstudier og universitetssykehusene. Psykolog-, sosionom-, vernepleier-, og barnevernspedagogutdanningene har igjen en annen tilknytning til praksisfeltet. Samtidig er det slik at spesialiserings- og videreutdanning for flere av disse studieretningene (medisin, psykologi og andre helse- og sosialfag) koordineres av for eksempel R-BUP og således har til dels en lik struktur og kursrekke allerede. Vi har forståelse for at utvalget ikke kan foreta en vurdering av foreslåtte tiltak opp mot hver enkelt studieretning, men samtidig vil disse ulikhetene være av betydning for hvordan foreslåtte tiltak kan implementeres, og det bør anerkjennes og evt. problematiseres i delrapporten.

Definisjon av utsatte barn og unge

Det er veldig nyttig at utvalget har definert hvilke grupper av barn og ungdom de ser for seg omfattes av betegnelsen utsatte barn og unge. Vi savner noen grupper i oppramsingen, og foreslår følgende tilføyelser.

- «lever i familier med høyt konfliktnivå» spesifiseres så det blir: «lever i familier med høyt konfliktnivå, som også innebærer å være vitne til vold
- «er utsatt for trakassering og diskriminering» blir til «er utsatt for **mobbing**, trakassering og diskriminering»
- «viser store atferdsproblemer» spesifiseres til også å innebefatte «unge med seksuell skadelig atferd», slik at det blir «viser store atferdsproblemer, som også innebefatter unge med seksuell skadelig atferd»

Konklusjon

I alt synes vi rapporten trekker frem nyttige innspill og forslag til hvordan arbeidet med utsatte barn og unge kan få en større og mer kvalitetssikret plass i grunnutdanningene. Dialog og samarbeid mellom forskning og praksis er viktig, og dette kommer tydelig frem i rapporten. Innhenting av oppdatert kunnskap som er kvalitetssikret gjennom en digital læringsressurs er et annet godt forslag. Oppsummert mener vi allikevel at rapporten i større grad burde ta høyde for ulikheter mellom studieretninger som omfattes av rapporten og hvilke implikasjoner dette kan ha for gjennomførbarheten av de foreslåtte tiltakene.

Forvaltning (Offentlig)

Svar

Buudir

Overordnet innspill til alle delrapporter

Tiltakene som foreslås i rapportene er ambisiøse, noe vi synes er bra. Vi har merket oss at mange av intensjonene i tiltakene møter også målene Buudir har i sin Kunnskapsstrategi for 2019-2021, som blant annet trekker frem viktigheten av økt vitenskapelig kvalitet, flere offentlig sektor phd., kunnskapsdeling med andre sektorer, implementering, datakvalitet, formidling og involvering av brukere og praksisfeltet.

Det foreligger svært mange ulike tiltak. Ut fra vår vurdering vil det være en fordel om arbeidsgruppene prioriterer tiltakene ut fra hva de strategisk mener er de mest sentrale grepene. Prioritering er spesielt viktig for de av tiltakene som foreslås som ser ut til å kreve relativt omfattende investeringer.

For de fleste av de foreslåtte tiltakene mangler det en vurdering av konsekvenser og mulige positive eller negative effekter. Det vil være en styrke om arbeidsgruppene i oppfølgingen vurderer eventuelle økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser av sine forslag. Vurderingene kan gjerne gjøres kort og overordnet, men det er særlig viktig på større tiltak eller tiltak som arbeidsgruppen mener bør prioriteres. Videre er enkelte tiltak uklart formulert, slik at det er vanskelig å forstå hvordan de bør gjennomføres i praksis og hva tiltaket konkret innebærer. Buudir ser også det i noen beskrivelser av «nå-situasjonen» mangler henvisning til hvilket empirisk grunnlag de baserer seg på. For å øke troverdigheten og etterprøvbareheten for kunnskapsgrunnlaget som tiltakene baserer seg på, bør de basere seg på et faktagrunnlag som er åpent tilgjengelig for leseren. Et konkret eksempel på er «*Det er et inntrykk at forskes på tema og områder uten et mål om å påvirke arbeid med utsatte barn og unge, eller at det gjennomføres forskning som tjenestene selv ikke ser behov for*». Her fremsettes relativt sterke påstander, uten at leseren får informasjon om hva dette utledes av annet enn «et inntrykk». Det henvises heller ikke til eksempler eller har kildehenvisninger. Buudir anbefaler videre at det i hver av rapportene hvem som har deltatt i arbeidet, med arbeidssted/funksjon.

Videre defineres «utsatte barn og unge» noe forskjellig i de ulike delrapportene. I delrapporten om utdanning er f.eks. ikke barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom inkludert. Bufdir mener også at foreldre- og familieperspektivet gjennomgående bør inkluderes tydeligere i alle delrapporter. Ovenstående er generelle kommentarer som gjelder for alle arbeidsgrupperapportene. Vi viser forøvrig til spesifikke kommentarer til hver av rapportene, der noen enkelttiltak er kommentert særskilt.

Utdanning for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis

Det bør gjøres tydelig i rapporten at utdanningene må ta utgangspunkt i beste tilgjengelig kunnskap på området. Forskningsperspektivet kan gjenspeiles tydeligere i rapportens beskrivelser av utfordringer og i tiltak.

Under beskrivelse av nå-situasjonen står det under punkt c at «*kunnskap om barnekonvensjonen og hvordan den kan anvendes i praksis sammen med særloven, ikke er synlig nok i utdanningene og i praksisstudiene*». Kunnskap om konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og hvordan den kan anvendes i praksis bør inkluderes her. Bufdir er positiv til de foreslåtte tiltakene i delrapporten. Vi gjør oppmerksom på at Bufdir nylig gjennomført et utredningsarbeid der vi har tatt for oss noen tilgrensende temaer, blant annet har vi vurdert kompetansebehov i barnevernet, praksisstudier og veiledning. Våre anbefalinger ble sendt til Barne- og likestillingsdepartementet høsten 2019 (Bufdir 2019):

- Opprettelse av femårig integrert mastergrad i barnevern for barnevernspedagoger, og toårig master i barnevernsarbeid for sosionomer og vernepleiere
- Endringer i barnevernloven:
- Krav om relevant barnefaglig utdanning på masternivå og nasjonal eksamen i juss for å arbeide med kjerneoppgaver i kommunalt barnevern
- Krav om at faglig ansatte har relevant bachelorgrad, og at leder har barnevernsfaglig master
- Krav om at kommunene tilbyr veiledet praksis i barnevernet etter forespørsel fra utdanningsinstitusjoner
- Krav om veiledet førsteår for alle nyansatte i barnevernet uten tidligere erfaring fra arbeid i barnevernet

Barne- og familiedepartementet sendte i mars 2020 ut på høring forslag til endringer i barnevernloven knyttet til kompetanse. I høringsnotatet foreslås følgende:

- Krav om relevant utdanning på masternivå for å arbeide med kjerneoppgaver i kommunalt barnevern
- Krav om at faglig ansatte i barnevernsinstitusjoner har relevant bachelorgrad, og at leder har relevant master
- Krav om at kommunene og Bufetat tilbyr veiledet praksis i barnevernet etter forespørsel fra utdanningsinstitusjoner
- Generelt krav om veiledning av ansatte i barnevernet

I lys av dette, støtter vi følgende intensjoner i delrapporten:

- Det legges til rette for at studenter samarbeider på tvers av fagdisipliner
- Gjensidig utveksling/hospitering: ansatte på høyskoler og universitet hospiterer i praksisfeltet og motsatt.
- Lovpålegg og regulering av plikt til å veilede studenter i praksis.
- Tverrprofesjonelt samarbeid gjennom praksisperioder og gjennom undervisning.
- Utvikles struktur for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra barn og unge som møter tjenestene.
- Videreføring og økt bruk av kombinasjonsstillinger for å styrke praksis og forskning.
- Videreføring og systematisering av etter- og videreutdanning
- Obligatorisk oppfølging av nyutdannede

Under tiltak A har utvalget foreslått innhold til temaer i fellesemner. Under tema I: Profesjonsrollen og samarbeid med barn og foresatte foreslår utvalget i femte punkt: «*Barns grunnleggende rettsvern, barnekonvensjonen med særlig vekt på art. 2, 3, 6 og 12. Videre FNs barnekomités generelle kommentarer (general comments), herunder generell kommentar nr. 11 (2009) Urbefolkningsbarn og deres rettigheter etter ILO-konvensjon nr. 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter*». Bufdir mener CRPD med særlig vekt på betydningen av denne også bør inkluderes. Se særlig art. 3, 7 og 8.

Bufdir er enig i at det generelt er kompetansemangler innen temaene som framkommer i kapittel 2.1. Selv innen barnevern er det gjennom en kompetansekartlegging blant annet avdekket at:

- 21 prosent sier de i liten eller i noen grad kan identifisere omsorgssvikt og vurdere konsekvenser for det enkelte barn
- 66 prosent sier de i liten eller noen grad har kompetanse til å vurdere omsorg hos foreldre med annen sosial, kulturell eller erfaringsmessig bakgrunn
- 29 prosent sier de i liten grad eller noen grad har kompetanse til å være bevisst på, og jobbe for å unngå, ulike former for feilslutninger i arbeidet¹³ Viktig at dette kommer fram i alle de sosialfaglige grunnutdanningene. Det gjelder særlig kompetanse på barnekonvensjonen i møte med andre særlover, som bør styrkes betraktelig i sosionom- og vernepleierutdanningene.

Juridisk kompetanse utgjør en særlig stor kompetansemangel i kommunalt barnevern. Flere nylige rapporter, i tillegg til Bufdirs kompetansekartlegging og utredning av kompetansetiltak, viser at det er store kompetansemangler i kommunalt barnevern i dag (se referanseliste). Studenter innenfor de ulike profesjonene må få kunnskap om regelverket som gjelder på aktuelt område, både generelt regelverk, som forvaltningsloven og særlovgivning, som for eksempel barnevernloven. Studentene må gjennom studiet trene på å bruke det faglige, for eksempel det barnevernfaglige, innenfor rammene av gjeldende regelverk. Hvis sammenfiltring av juss og andre fag blir en del av læreplanen/studiemetodikken/kompetansemålene/eksamen, tilegner studentene seg forvaltningskompetanse, som er

avgjørende for rettsikkerheten til utsatte barn og unge, og deres familier.

Bufdirs utredning viser at en grunnutdanning på tre år alene ikke kan istandgjøre studentene på det svært kritiske og komplekse arbeidet i barnevernstjenesten. Tre år kan ikke gi et tilstrekkelig bredt og høyt kompetansenivå for å håndtere kjerneoppgavene i et kommunalt barnevern som kjennetegnes av krevende analytiske oppgaver og myndighetsutøvelse som kan ha stor innvirkning i enkeltpersoners liv. Det kan derfor, etter vår vurdering, ikke være et mål at alle treårige grunnutdanninger til yrker som arbeider med barn, skal gi *avansert* kunnskap om behovene til utsatte barn og unge.

Bufdir er imidlertid enig i at alle yrkesgrupper som møter barn må ha en grunnkompetanse som gjør dem i stand til å identifisere hvilke barn som er sårbare, og deretter hvordan de skal håndtere situasjonen på en profesjonell måte som er til det beste for barna. Innholdet i utdanningen må knyttes til det praksisfeltet og den konteksten utdanningen er rettet mot, og må innebære en betydelig andel ferdighetstrening og tverrprofesjonell samarbeidslæring. De sosialfaglige grunnutdanningene må ha en mer inngående kunnskap om dette enn andre yrkesgrupper, da de gjerne arbeider i spesialiserte tjenester som vurderer de utsatte barnas behov eller arbeider med hjelpetiltak.

Vi støtter sterkt intensjonen om økt ferdighetstrening i grunnutdanningene, samarbeid om dette og økt praksistilknytning for undervisere. Dette er etter vårt syn kjernekomponenter i gode akademiske utdanninger som svarer på behovene i praksisfeltet. Vi ser også positivt på forslagene i 3.1. om konkrete tiltak som anbefales implementert i utdanningene og ved utdanningsinstitusjonene. Det framstår som fornuftig å iverksette koordinerende tiltak på regionalt og nasjonalt nivå for implementering av kunnskap og ferdigheter om utsatte barn og unge. Det er imidlertid viktig å sørge for at det er en viss fleksibilitet i et slikt koordineringsarbeid, slik at den enkelte utdanningsinstitusjon ikke mister mulighet til å jobbe med utviklingsarbeid lokalt.

Det er liten tvil om at alle profesjonsutdanninger som retter seg mot arbeid med barn nødvendigvis må innebære grunnleggende kunnskap og ferdigheter knyttet til sårbare barn, men det framstår ikke tydelig hvordan fellesemner vil sikre dette på en god måte. Dersom det er en intensjon om at studenter fra flere utdanningsretninger skal gjennomføre emner sammen, bør det vurderes mer inngående hvordan dette kan gjøres på en måte som sikrer godt, relevant og praksisrettet innhold for den enkelte utdanning. Fellesemner bør uansett knyttes tett opp mot arenaer eller emner for tverrprofesjonell samarbeidslæring, slik at det skaper en tydeligere praktisk forankring og relevans.

Bufdir viser også til Kunnskapsdepartementets arbeid med nye retningslinjer for de helse- og sosialfaglige grunnutdanningene (RETHOS) og felles rammeplan. Arbeidet ble gjort med utgangspunkt i behovet for å fornye og styrke utdanningenes relevans for praksisfeltet, samt å sikre at alle helse- og

sosialarbeidere har et felles sett av kompetanser som styrker kvaliteten på tjenestene. «Retningslinjene beskriver overordnede læringsutbyttebeskrivelser, og er utarbeidet av representanter fra praksisfeltet og utdanningssektoren. Det nye styringssystemet for helse- og sosialfaglige grunnutdanninger har sitt utgangspunkt i et tiltak i Meld. St. 13 (2011-2012). Retningslinjene medfører en felles retning for bachelorutdanningene, men er ingen garanti for at utdanningene vil ha mindre uønsket variasjon. Læringsutbyttebeskrivelsene i retningslinjene beskriver sluttkompetanse, men utdanningsinstitusjonene rår selv over de prioriteringene som må gjøres innenfor disse overordnede rammene.» I likhet med arbeidsgruppa for delrapport 2, ser vi derfor at det er behov for å stimulere ytterligere til at utdanningenes innhold utformes i tråd med behovene i praksisfeltet. Vi mener at praksisrelevans og akademisk kvalitet kan eksistere i gjensidig harmoni i utdanningene, og vi støtter derfor i hovedsak forslagene i rapporten.

Referanseliste

Helsetilsynet (2020) Tilsynsmelding 2019. Oslo: Statens helsetilsyn.

Helsetilsynet (2019). «Det å reise vasker øynene». Gjennomgang av 106 barnevernssaker. Oslo: Statens helsetilsyn.

Helsetilsynet (2017). «Bekymring i skuffen». Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2015 og 2016 med barnevernets arbeid med meldinger og tilbakemelding til den som har meldt. Rapport 1/2017. Oslo: Statens helsetilsyn.

NOU (2017: 12). «Svikt og svik». Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.

Røsdal, T., Nesje, K., Aamodt, P.A., Larsen, E., Tellmann, S.M. (2017). Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28.

Slettebø T., Briseid, K., Brodtkorb, E. Skjeggestad, E., Sverdrup, S. og Sørensen, T. (2019). Godt nok barnevern? Forståelser av forsvarlighet og internkontroll i den kommunale barnevernstjenesten (VID Rapport 2019/3). Oslo: VID vitenskapelige høyskole.

Vis, S. A., Storvold, A., Skilbred, D. T., Christiansen, Ø. og Andersen A. (2019). Når barnevernet undersøker. RKBU Nord rapport. Tromsø: UiT Norges arktiske universitet;

Vis, S. A., Storvold, A., Skilbred, D. T., Christiansen, Ø. og Andersen A. (2020). Å medvirke når barnevernet undersøker - en studie av barn og foreldres medvirkning i barnevernets undersøkelsesarbeid. RKBU Nord rapport. Tromsø: UiT Norges arktiske universitet

I all hovedsak svært god, og gjenspeiler erfaringer fra og behov i tjenestene.

Bydel Stovner

**Organisasjon
(Offentlig)****Svar**

Bergen kommune

Bergen kommune mener for øvrig at de mål og tiltak som er framsatt for utdanningene også burde vært vurdert i forhold til og samsvare med viktige mål og tiltak i de nasjonale retningslinjer for helse- og omsorgsutdanningene i Utdanningsdirektoratet <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/utvikling-av-nasjonaleretningslinjer-for-helse--og-sosialfagutdanningene/id2569499/>

**Organisasjon
(Privat)****Svar**

KS

Dette er nå på høring : Kompetanse i barnevernet
<http://360prod2015/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.2&recno=1020593&module=Document&s ubtype=2>

Her kommer deler av vårt høringssvar som også er relevant i denne sammenheng:

KS mener at veiledet praksis er en svært viktig del av studiene, men at det er noen forutsetninger som må være på plass for at kommunene skal kunne tilby kvalitetsmessige og relevante praksisplasser i et stort omfang.

- Avtale mellom kommune/- r og utdanningsinstitusjon som omfatter både utdanning og utvikling/FoU. Kombinere studentenes opplæringsbehov innen enkelttemaer med internopplæring/-utvikling.
- Forutsigbarhet. For at kommunene skal kunne bygge opp og vedlikeholde organisasjon og kompetanse for å ta imot studenter må de ha forutsigbarhet når det gjelder finansiering, antall studenter og tidspunkt for praksis. Avtaler om mottak av studenter bør derfor ha et langsiktig perspektiv.
- Samarbeid om læringsmål og læringsarenaer mellom utdanningsinstitusjon, den enkelte kommune/kommunesamarbeid samt Bufetat/barnevernsinstitusjon. Eksisterende kommunesamarbeid innen barnevern kan også benyttes for å tilby veiledet praksis. Dette vil gi studentene et inntrykk av hvordan det er å jobbe i ulike kommuner, samt å øke sannsynligheten for at de oppnår læringsmålene.
- Organisering av praksisen, bla vekslning mellom grupper, tospann og individuell veiledning har gjennom ulike prosjekter vist seg å være en god pedagogisk form som krever færre direkte ressurser. Tverrfaglig samarbeidslæring gir studentene en større bevissthet om egen kompetanse og rolle i samarbeid med andre. Utprøving av ulike oppfølgings-, veilednings- og vurderingsformer har blitt gjennomført pga koronakrisen. Erfaringene herfra må inngå i det videre utviklingsarbeid.
- Veilederkompetanse og støtte til veilederne er avgjørende for å sikre kvalitet og for kontinuitet iblant veilederne.
- Finansiering. Rambøll har på oppdrag fra KS identifisert noen av de ekstra ressursene som kreves for å tilby studentene et

godt læringsmiljø. Dette er knyttet til planlegging og intern organisering, veilederkompetanse, selve arbeidsplassen (kontor, utstyr, mv), evt. også bolig. KS er kjent med at Helsedirektoratet på oppdrag fra HOD foretar en kostnadsberegning av veiledet praksis i kommunehelsetjenesten (våren 2020).

KS mener:

- Kommunesektoren må i større grad benyttes som praksisarena. Det er også viktig at mer av praksisen i kommunene skjer mot slutten av utdanningsløpet.
- Finansiering av *veiledet praksis* i kommunene må styrkes og overføres direkte til kommunesektoren, ikke bli kanalisert via utdanningsinstitusjonene. Det må foretas kostnadsberegning av veiledet praksis i kommunesektoren.
- Forutsatt tilstrekkelig finansiering kan kommunene få lovfestet ansvar for *veiledet praksis* på tilsvarende måte som i spesialisthelsetjenesten.

Utdanningsforbundet

Gode grunnutdanninger med relevant praksisopplæring og regelmessig etter- og videreutdanning er grunnlaget for dyktige og høyt kompetente ansatte i tjenester som har ansvaret for barn og unge. Utkast til rapport peker på at det er behov felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i utsatte situasjoner, og den foreslår blant annet obligatoriske emner på tvers av profesjonsutdanningene, uten at det nevnes hvilke dette skal omfatte. Vårt innspill vil derfor primært omfatte lærerutdanningene og hvordan disse kan videreutvikles med tanke på bedre tilbud til utsatte barn og unge. Alle lærerutdanninger omfattes av forskrifter med overordnede regulerer av rammer for innhold og innretning av utdanningen, og organisering av utdanningene. På nivået under forskriftene er det utarbeidet retningslinjer for den enkelte lærerutdanning. Retningslinjer er som kjent ikke bindende og det er opp til den enkelte lærerutdanningsinstitusjonen å fastsette innhold og organisering av studiene utover det forskriften fastsetter. Dette gjør at utdanningene ved de ulike institusjonene har ulik oppbygning og ulikt innhold.

Institusjonenes autonomi bidrar til å sikre at utdanningene bygger på det fremste innen forskning og utviklingsarbeid, og kan etablere nærhet samarbeid med praksisfeltet om relevante etter- og videreutdanninger, og ikke minst grunnutdanningene. Dette gjør arbeidet med utvikling av et felles nasjonalt emne i alle profesjonsutdanninger er vanskelig å få til. Dette skyldes ikke kun institusjonenes autonomi, men også hvilke utdanninger som faktisk tilbys ved institusjonen. Fra tidligere erfaring vet vi at det er krevende å utarbeide tverrfaglige emner og en kan ende opp med at emnene ikke treffer målgruppene. I tillegg krever dette store ressurser, både menneskelige og økonomiske for å planlegge og gjennomføre slike opplegg.

For å lykkes er det avgjørende at dette arbeidet ses i sammenheng med pågående arbeid i sektoren. Regjeringens

strategi Lærerutdanning 2025 Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene, vektlegger mange av de samme elementene som arbeidsgruppe 2 Utdanning vektlegger. Utdanningsforbundet støtter strategien Lærerutdanning 2025, og mener at rapport 2 om Utdanning kan være et av flere utgangspunkt for videre arbeid for bedre tilbud til utsatte barn og unge. Videre har den internasjonale ekspertgruppen som gir råd til grunnskolelærerutdanningene avgitt sin sluttrapport. Mange av rådene i denne rapporten er gode og bidrar til å styrke lærerutdanningene.

Målet i rapportutkastet fra gruppen Utdanning er interessante og ambisjonene er høye. Skal vi lykkes med å utdanne lærere med høy kompetanse på utsatte barn og unge, i tillegg nå målene i regjeringens strategi Lærerutdanning 2025, må det tilføres friske midler. Universitetene og høyskolene må samarbeide med de ulike profesjonene og ikke minst med lærerne i skoler og barnehager i hele landet.

Andre (Offentlig)

BarnsBeste - Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende

Svar

BarnsBeste –nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende og etterlatte. Med mandat fra HOD har vi jobbet i 12 år med å samle, systematisere og formidle forskning, praksiserfaring og brukerkunnskap på feltet. Først vil vi ønske å berømme Barne- og familiedepartementet som oppdragsgiver, strategigruppen og Forskningsrådet for det igangsatte og grundige arbeidet. Vi trenger ytterligere grep om dette feltet. Vi støtter derfor opp om at det utarbeides en målrettet, helhetlig og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon for utsatte barn og unge. Vi støtter målet om å fremme en felles forståelse av utfordringene og å lage en felles forpliktende strategi. Det må være et overordnet samarbeid og samkjøring av forskning, utvikling av relevante utdanninger, ledelse og politisk styring, praksisfeltet og brukerens erfaring. Det finnes ikke i dag og kommer tydelig fram i rapporteringen. Vår viktigste innsigelse er den manglende og sprikende definisjonen av «utsatte barn og unge». De fire delrapportene opererer med ulike forståelser og er preget av silotenkning. Det at definisjonen er ufullstendig, ikke godt nok gjennomtenkt og mangler en god operasjonalisering får noen konsekvenser av det vi i BarnsBeste ser i dag: For det første er begrepet «utsatte barn og unge» i seg selv stigmatiserende både for barna og for foreldrene. Det er også objektiviserende og deterministisk i sin forståelse av disse barna og deres familier. Dette er et språk som kan virke mot sin hensikt om å bistå barna på en helhetlige og meningsfull måte. Barna som omtales kan oppleve stigma og agere med motstand og likegyldighet. Omtalen er ikke egnet til å oppnå intensjonen om deltakelse fra barn og unge. Omtalen er heller ikke egnet til at forskere, praktikere og samfunn gir en oppmerksomhet preget av likeverd og respekt i møte med barna. Omtalen er ikke egnet for at foreldre skal oppsøke hjelp og veiledning. Barn er ikke utsatte overalt hele tiden. De deltar på mange ulike arenaer med mange

ulike sosiale treffpunkter hvor de kan ha mestringsfølelse. Definisjonen i dag har en determinisme bygget inn i seg. Helsefremmende og forebyggende perspektiver må få plass. Forskning og praksis bør også inkludere oppmerksomhet mot det normale og vanlige – at vi sammen lager en samfunnsstruktur som skaper helse, oppvekst og velferd for alle barn og unge. På engelsk så snakker man om at barn har en eller flere vanskelige barndomsopplevelser (risikofaktorer) som gjør at de har en grad av statistisk sjanse for å falle utenfor – Adverse Childhood experiences (ACE). Denne måten å snakke om barna på bør være til inspirasjon. En stor andel barn og unge opplever å være pårørende i løpet av oppveksten. Vi kan derfor normalisere mer enn det vi gjør i dag.

Det følger av punkt 1 at vi må få bedre begreper på disse barna, enn at de er utsatte eller sårbare, og utvikle en bedre forståelse av hva risikofaktorene er. Her bør begrepene «barn som pårørende» eller «barn som etterlatte» være inkludert. Det vil fjerne noen av betenkelighetene i punkt 1 om stigmatiserende språkbruk. Videre ved å operasjonalisere bedre, vil vi få mer presise tall over hvor mange barn dette gjelder. Dette mangler i dag og er grunnleggende for å kunne vurdere ringvirkningene. Det vil også gjøre det lettere å finne frem til den relevante forskningen og kunnskapen som er gjort og lettere å identifisere hvilke lover, forskrifter, departementer og tjenester som må inkluderes og vurderes. Forskning, lover og forskrifter er mye mer spisset mot spesifikke risikofaktorer og problemstillinger barn og unge vokser opp med. En mer fullstendig språklig kategorisering med underliggende risikofaktorer vil derfor være viktig. Et sted å starte kan være å definere barn som pårørende og etterlatte:

- 1.
- 2.

Andre kategorier som rapportene nevner er (a) barn og unge som faller utenfor utdanningssystemet og (b) Barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier. Ser vi nærmere på disse kategoriene så oppdager vi at rotårsaken ofte kan knyttes til at de er, eller har vært, barn som pårørende eller etterlatte.

3. Den tredje mangelen som følger av bruken av begrepet av «utsatte barn og unge» er at man ikke klarer å identifisere relevant forskning. Rapporten viser at det ikke er god nok kjennskap til forskningen som er blitt gjort på disse barna og deres familier, hverken nasjonalt eller internasjonalt. Dette følger av punkt 1 og 2, fordi den begrenser seg til søkebegrepene «utsatte barn og unge». Det gjør at antagelsene om kunnskapsgrunnlaget for feltet er feilaktig. Premisset, at vi ikke vet nok om risikofaktorene, som ligger til grunn for alle rapportene, leder feil av sted. Derfor ønsker vi å tilby vår kompetanse når de ulike kunnskapsgrunnlagene skal utvikles. BarnsBeste har siden 2010 ledet et forskernettverk som er tverrfaglig (medisin, helsefag, samfunnsvitenskap, psykologi, sosialt arbeid), tverrsektorielt (psykisk helse, rus, somatikk),

består av forskere/stipendiater fra universiteter, høyskoler, helseforetak, kompetansesentre (Korus, RKBU), og forskningsinstitusjoner. Nettverket har et tett samarbeid med praksisfeltet (noen jobber både med forskning og i klinikk/praksisfelt). Vi har fått til samarbeid om forskningsprosjekter på tvers av sektor, fag og institusjoner. Basert på dette gjennomført en rekke doktorgrader, internasjonale publikasjoner, og utgitt 2 fagbøker sammen. *Barn som pårørende-resultater fra en multisenterstudie* (Ruud et. Al 2015) er et direkte resultat av samarbeid gjennom forskernettverket. Det er det største studien som har vært utført i Norge, på tvers av 5 helseforetak, resulterte i 3-4 doktorgrader og en rekke internasjonale artikler. Internasjonale forskningsområder om «Young careres», «COPMI – children of parents with mental illness» og «Adverse Childhood Experience» - er et lite knippe av det som også er relevant. I tillegg til all forskning gjort på risiko og utenforskap er det også et økende forskningsfelt som ser på motstandsdyktighet og post-traumatisk vekst hos de samme barna og familiene. Dette har ikke rapportene klart å fange opp.

4. Den fjerde mangelen som er en konsekvens av fokuset gjennom «utsatte barn og unge»- er som punkt 3 viser at rapporten ikke tenker tverrsektorielt nok. Det har ulike konsekvenser.

Den tar ikke innover seg at der det er barn, der er det også foreldre. Selv om barna har egne rettigheter gjennom barnekonvensjonen, så er de også del av en familie. Mye av arbeidet med å redusere risikofaktorene i et barns oppvekst er å gi foreldrene støtte i deres omsorgskapasitet og omsorgskompetanse.

Når utgangpunktet er barnet, så glemmes betydning av voksentjenestene i det å identifisere barn og unge som vokser opp med risikofaktorer gjennom kontakten man har med foreldrene. Da mister man en viktig mulighet til å komme tidlig inn og forebygge.

Rapportene blir preget av silotankegang. Familiene og barna forholder seg ikke til en og en sektor, men gjerne til to eller flere tjenester på tvers av sektorer. Det betyr at forskrifter og lover i de ulike sektorene og tjenestene ikke nødvendigvis er samkjørte. Kommunikasjonen og samhandlingene mellom tjenestene er fragmentert utfra sektor.

Fordi forskningen ofte skjer innenfor en sektor betyr det at kunnskapen vi har om familien som vokser opp med risikofaktorer også er fragmentert utfra sektor.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

BarnsBeste anbefaler at:

Det utvikles et bedre begrep, med en mer presis definisjon og der til forståelse enn «utsatte barn og unge». Barn som pårørende og etterlatte må inkluderes.

KoRus-Øst	<p>Det lages gode deskriptive tall på hvor mange barn og familier som vokser opp med risikofaktorer.</p> <p>Det foretas en juridisk gjennomgang av relevant forskrifter og lover for å sikre god og sammenhengende ivaretagelse av barna og deres familier på tvers av sektorer og tjenester. Kartlegge hvilken grad føringene virker sammen for det beste for barn og unge.</p> <p>Forskningen må styrke barneperspektivet ytterligere. Det betyr å bruke et bredt spekter av forskningsmetodikk. Et syn på barn som <i>subjekt</i> må også gjenspeile seg i metode, problemstillinger, kunnskapsbehov, begrepsbruk og synet på hvordan man kan fremskaffe kunnskap om barns situasjon: dvs å inkludere barn som deltakere i forskning, forske med og om barn, ikke på barn. Forskningen må inkludere voksentjenestene hvor barn er tilstede. Det er en viktig arena for å tidlig identifisere barn og unge som vokser opp med risikofaktorer, og har betydning for barnas helse, velferd og utvikling.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. <p>Vi mener det kan være hensiktsmessig å legge inn undervisning og ferdighetstrening i Motiverende Intervju (MI) i alle grunnutdanninger. Det kan også vurderes om det da skal kreves at studentene gjør opptak av samtaler som sendes inn til koding (MITI), med tilbud om påfølgende veiledning.</p>
-----------	---

Privatperson (Enkeltperson)	Svar
Odd Sverre Westbye	
Tone Bakke	Se 1b Veldig mye bra- kommer alt dette på plass er det ikke sikkert at det er nødvendig med 5-års utdanninger.

Stiftelser (Privat)	Svar
Stine Sofies Stiftelse	<p>Kommenterer innspill til rapporten i sin helhet her.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barn med nedsatte funksjonsevner bør omfattes i innledningen (innledning) • Når man nevner på "tvers av profesjoner" bør det fremheves at dette omfatter profesjoner hvor man jobber med barn og unge og vil derfor ha mulighet til å komme i kontakt med barn og unge som har det vanskelig. • Obligatorisk tverrfaglig temauke bør avholdes hvert år i relevante studieløp. Videre anses det som viktig at temaet er sentralt under hele studiet og ikke bare under temauken. • Hospitering og praksis bør også kunne gjennomføres ved frivillige organisasjoner. • Fokuset på personlig egnethet er svært viktig. Håndtering av saker som omhandler barn utsatt for eksempelvis vold og

overgrep, og traumer og store påkjenninger, må øves på i praksis. Det bør legges opp til at studentene får øve på å håndtere egne reaksjoner og barrierer og gis verktøy til å håndtere disse.

- I innhold for fellesemner bør også organisasjonskultur være et av emnene. I utviklingen av tiltaket Stine Sofie Barnehagepakke har vi sett at dette kan være et avgjørende tema for god samhandling og implementering av nye arbeidsmetoder.
- Adferd bør spesifisere i Tema 2: *Forstå barns behov og reaksjoner*.
- Foreslår å legge til følgende punkt under Tema 3. "Hvordan organisasjonsutvikling og organisasjonskultur kan bidra til å skape en intern kultur for samarbeid for barns beste, både internt og ved eksternt samarbeid."
- Det er viktig å ha et bevisst forhold til bruken av digitale læringsressurser og ikke overvurderer effekten av en slik ressurs. Det er viktig at digitale ressurser legges opp til å skape refleksjoner og diskusjoner som er overførbare til reelle situasjoner i samtaler med barn og unge. En digital ressurs bør være et tillegg og ikke overskygge medmenneskelige evner.
- Under punkt 3.3.3. foreslås følgende tilleggspunkt «Studenters evaluering av egne styrker, muligheter og begrensinger i møte med utsatte barn og unge».

Skole- og barnehagesektor (Offentlig)

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) og Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)

Svar

Delrapport 2 er et godt og grundig dokument om å styrke utdanningene, slik at de bidrar til en kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis tilknyttet barn, unge og familier som har det vanskelig.

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) og Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) støtter BarnUnge21 sin vektlegging av det tverrfaglige, tverretatlige og tverrprofesjonelle samarbeidet, og de forslagene til mål og tiltak som beskrives i delrapporten. Samtidig vil FUB og FUG understreke betydningen av samarbeidet med barns/unges foreldre og hjem. Dette er nevnt med forsiktighet noen steder i rapporten, men FUB og FUG ønsker at dette synliggjøres langt tydeligere og blir systematisk tatt med under avsnittene:

- 3.1. Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med barn og unge i en utsatt situasjon, punktene 3.1.1 Tiltak A: Fellesemner og 3.1.4 Tiltak D: Evaluering av studier for å sikre relevant og nyttig kunnskap.
- 3.2. Utdanning, utdanneren og tverrprofesjonell samhandling og samarbeid, punktene 3.2.1 Tiltak A: Statlig rammeplan arbeid
- 3.3. Praksis i utdanningen, punktene 3.3.2 Tiltak B: legge til rette for kvalitet på praksisarenaene, 3.3.3 Tiltak C: Evaluering av praksis og 3.3.4 Tiltak D: Involvere barn og

unge i system som skal sikre sikkerhet hos studenter og veiledere.

FUB og FUG er også fornøyd med at det i forslaget til felles tema for hver enkelt utdanning, vektlegges tema som handler om synet på barn/unge og holdninger (3.1.1 Tiltak A: Fellesemner, Tema I og forslag til innhold). Foreldreutvalgene vil i tillegg foreslå at det her også tas med synet på foreldrene, generelt menneskesyn og holdninger. Måten den enkelte profesjon møter og innretter seg på med tanke på bl.a. barns/unges foreldre, kan bli svært utslagsgivende for hvordan man lykkes med selve foreldresamarbeidet, men også hvordan den enkelte fagperson klarer å komme i posisjon til barnet/den unge. Det kan bli vanskelig å komme i posisjon til barn/unge dersom de opplever eller merker at fagpersonen har uheldige holdninger til deres foreldre. Målet må være å ruste studentene til å møte og ta med foreldrene i arbeidet med barnet/den unge.

Annet (Offentlig)

Bergen Kommune/etat for barn og familie

Svar

Høringsinnspill til rapporter BarnUnge21, mai 2020.

Etat for barn og familie i Bergen kommune, dekker tjenester for barn og unge innen helsestasjons- og skolehelsetjeneste, psykisk helse og barnevern.

For å innhente innspill til høringen fra vår etat, samlet vi fagpersoner fra både egne og andre tjenester i kommunen som arbeider med barn og unge og fra mange ulike nivå til en «hodekok», med utgangspunkt i å beskrive utfordringsbilder og mulige løsninger da særlig til rapporten som omhandler bruk av kunnskap i praksis.

Gjennom denne prosessen, er det samlet innspill som er relevante for både forskning, utdanning, ledelse og bruk av kunnskap i praksis – og høringsinnspillet gis derfor også samlet.

Utfordringsbilde

Bruk av forskning i praksisfeltet har nær sammenheng mellom hvordan denne kunnskapen forstås. Praksisfeltet består av utøvere som i ulik grad er gitt verktøy til denne forståelsen gjennom sin grunn- og videreutdanning. Det er en forutsetning med grunnleggende kjennskap til forskningsmetoder, statistikk og begreper for å kunne forstå og ta i bruk oppdatert kunnskap. Dette må ivaretas gjennom utdanningsforløp.

I praksisfeltet ses dette for eksempel ved at det kan være unødig tvil om forskningen er spesifikk nok eller om målgruppen en skal nå gjennom praksis kan sammenlignes med målgruppen forskningen har vært rettet mot, eventuelt om anbefalinger tar høyde for dette.

Informasjon om forskning og kunnskap formidles på en måte som kan være fremmedgjørende, både for fagpersoner og brukere. Det kan være vanskelig å forstå, og dette kan føre til mindre tillit til grunnlaget eller/også at det er vanskelig å overføre informasjon og kunnskap til praksis. Avstanden mellom de som utfører forskning og de som skal utføre kunnskapsbasert praksis, oppleves som stor.

For at oppdatert kunnskap skal medføre endring i praksis, må det settes av tilstrekkelig tid til forståelse/implementering i praksisfeltet.

Flere tjenester opplever at deres praksis styres av ulike føringer (nasjonale/lokale). Disse kan i seg selv bygge på oppdatert kunnskap og forskning, noe som gir trygghet og likhet i tilbudene. Samtidig blir det i mindre grad relevant for den enkelte å ta stilling til sin praksis.

Tiltak som kan legge til rette for at forskning tas i bruk i praksisfeltet:

God bruk av forskning, og praksis som er kunnskapsbasert, må bygge på en god forståelse av den oppsummerte kunnskapen, og dette fordrer igjen innsikt i og tillit til hvordan slik kunnskap opparbeides. Dette må være et fokus i grunn- og videreutdanninger som er relevante for barn- og ungefeltet. Kunnskapsbasert praksis fordrer verktøy som bør være kjent av alle/mange i våre tjenester.

Praksisfeltet må få muligheten til å spille inn relevante spørsmål/problemstillinger til forskningen og delta aktivt i utvikling, gjennomføring og implementering av forskning. Aksjonsforskning og tjenestedesign fremheves som metoder som legger til rette for innovasjon i nær tilknytning til praksis.

Praksisfeltet må bidra til systematisk oversikt over det man ønsker å finne ut av – for eksempel gjennom å spille inn fokusområder/tema for kunnskapsoppsummeringer.

Formidling av kunnskap må tilpasses til mottakere – og til det praksisfeltet kunnskapen ønsker å nå ut til. Spesielt må formidling vektlegge relevans for praksisfeltet og fordeler ved å ta i bruk ny kunnskap og hvordan det gjennomføres i praksis. Når kunnskap skal omgjøres til intervensjon/ tiltak må det tas høyde for hvilke implikasjoner det har for praksis og for organisasjonen – det må tilrettelegges i lys av implikasjonene.

Ny kunnskap krever opplæring – øving og evaluering av praksis – det vil si at det er en systematikk ifht hvordan dette blir tatt i bruk. Formidling av ny kunnskap bør tilstrebe å knyttes til øving. Ved å innøve ny praksis på en god måte, sikres endring og at det tydeliggjøres hvilken praksis som skal endres eller avlæres. Evalueringen må innbefatte tilbakemeldinger fra brukerne, dette gir støtte til videre implementering og tillit til endringer.

Ledere på alle nivå har et stort ansvar for å få forskning ut i praksis. I «ytterste ledd» er det behov for at arbeidsplassene bruker tid på å gjøre tilgjengelig, gjennomgå og få en felles forståelse av ny og relevant kunnskap. På strategisk nivå, bør det legges til rette for samarbeid med forskningsmiljø, bruke ressurser/tid på å forstå og innarbeide ny anbefalt praksis i tjenestene. Bruk av kunnskap/ forskning må etterspørres fra overordnede. Strukturer i organisasjonen for å ta forskning i bruk i praksis, vil være god lederstøtte. For eksempel avdeling for kunnskapsutvikling og øvingsarena (lokale strukturer i Bergen kommune) og samarbeidsfora som Kunnskapskommunen.

Hvordan kunnskap fra praksisfeltet kan «nå frem» til forskningen

Det må være en tydelig linje og samarbeid mellom høyskoler, universitet og praksisfeltet med struktur for informasjon begge veier.

Det bør legges til rette for samarbeidsorgan mellom forskningsmiljø og praksisfelt for utveksling/dialog. Dette gir muligheter til å identifisere felles interesseområder, kommunisert viktige tema og for forskningen til å vende seg mot praksisfeltet. Når forskningen er praksisnær oppleves den også som relevant i praksisfeltet – blir mer anvendelig. Det fremheves bruk av ulike metoder/tilnærminger som legger til rette for at utøvere og brukere tar aktivt del i utvikling av ny kunnskap. Videre at en i tjenestene legger til rette for at utøvere har eller opparbeider seg kompetanse slik at de kan bidra til praksisnær forskning.

Med vennlig hilsen
Etat for barn og familie,
Bergen kommune

Helsesektor (Privat) Svar

Den offentlige
tannhelsetjenesten i
Trøndelag FK og
Kompetansesenteret
Tannhelse Midt,
Trøndelag FKF

Vi ønsker at dere skal oppgi hvilke utdanninger som inkluderes i den tverrfaglige satsingen. Dette kan eventuelt gjøres ved at det tydeliggjøres hvilke utdanninger som skal innlemmes, hvilke som bør og hvilke som kan.

Vi mener å angi utdanningene vil gi tydeligere føringer og øke muligheten for at anbefalingen etterleves.

Tannhelsetjenesten er i en unik posisjon med regelmessige treffpunkter for barn gjennom hele oppveksten.

Tannhelsetjenesten har lovpålagt ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep (jfr. paragraf 1-3c i Lov om tannhelsetjenesten). Det er derfor viktig at tannpleier- og tannlegeutdanninger inkluderes i tverrfaglige utdanningsopplegg.

Generelt synes vi rapporten er for lang og med noe gjentakelse. Vi mener den med fordel kan kortes ned og da bli mer leservennlig.

23 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.